

Cs. Lengyel Beatrix:

Az Országgyűlési Múzeum (1923-1949)

Ama parlamenti múzeumba
Bekukkantottam én is, mélabúmba',

Porosul ott emlékek seregje:
Deák-szoba és Kossuth-ereklye.

Nagyjaink, vésővel és ecsettel,
Temperában, olajban, ecetben.

S egy sarokban, kissé félrecsuszva,
A titkos választás, spirituszbá'.

(Magyarság 1933. febr. 11.)

A múzeumi nyilvántartás egyik alapvető feladata a tárgyak életútjának követe-e elkészülésüktől múzeumba kerülésükig.¹ Sok esetben azonban még tovább is különös figyelemmel kell követni a darabok útját, mert egyik gyűjteményből a másikba kerülve a tárgye-gyűttesek szétszóródhatnak, eredetük iratai elkallódhatnak, ismeretlen helyre kerülhetnek. Különösen nehéz a vizsgálat olyan esetekben, amikor egy-egy gyűjteményt, valamilyen oknál fogva, sietősen helyeznek el másutt, vagy szétszortva különböző helyekre szállítanak.

Az ilyen kutatások egy kis részének megkönnyítése reményében foglalkozunk – a felosztásakor közel húszezer tárgyat számláló – Országgyűlési Múzeum történetével, különös tekintettel megszüntetésének körülményeire. Bízunk abban, hogy írásunk némi segítséget nyújt több – eredetileg az Országgyűlési Múzeumban őrzött – tárgy meghatározásához, a rájuk vonatkozó adatok összegyűjtéséhez, ismereteink bővüléséhez.²

Mai nagy gyűjteménnyel rendelkező múzeumaink jórésze-nek alapjait a múlt században és a századfordulón – jobbára társadalmi kezdeményezés útján – rakták le elődeink. E sikerekkel és buktatókkal egyaránt teli folyama-

tot is, mint annyi más kulturális törekvést, az I. világhárobú törte meg. A háború idején, illetve a háborút követő válságos időszakban mindenkinek egyéniileg és a nemzet közösségének egyaránt megvolt a maga katasztrófája, s így a körülmények nem kedveztek a múzeumalapító szándéknak. Ebből következik, hogy a háborút, a forradalmakat követően csupán egyetlen múzeum létesült, a Magyar Kir. Hadimúzeum (1918/19), amelynek létrejötte szorosan kapcsolódott a lezajlott világhégéshez.

Három évvel később, 1922-ben azonban a nemzetgyűlés 100.000 koronát szavazott meg „parlamentari múzeum létesítésének céljából, melynek alapjául a jelenleg a Nemzeti Múzeumban elhelyezett Deák-szobának a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által felajánlott emléktárgyai szolgálnának, s mely idők folytán a magyar közélet nevezetességeinek minden párttekintet nélkül összegyűjtendő ereklyéivel gyarapítva, volna a külföld hasonló intézményeinek megfelelően hivatva a parlamentáris múltunk történelmi jelentőségű vezéralakjai és eseményei iránti kegyelet ápolására, valamint emlékeztetesebb parlamenti események megörökítésére.”³

A nemzetgyűlés véglegesen 1923. január 20-i ülésén határozott a múzeum létesítéséről, amely 1929-ben nyitotta meg kapuit a látogatók előtt, az Országház északi szárnyán. Az ünnepélyes megnyitás napján, január 24-én, a képviselőház ülésén Szinyei Merse Jenő⁴ a következőkben fogalmazta meg a múzeum feladatát: „A magyar országgyűlés múzeumára éppen az a különleges feladat vár, hogy plasztikusan, laicusnak és hozzáértőnek, külföldinek és magyarnak egyformán érthető és könnyen hozzáférhető módon illusztrálja és bemutassa a magyar alkotmányos és politikai élet ezeréves szakadatlan folytonosságát s ezzel a külföld köztudatában újból visszaszerezze országunk jelentőségének elismerését, amely ország, ha a kisebb nemzetek közé sorolható is, ezeréves alkotmányos múltjának erős alapjaira belső értékének megfelelő helyet követel a művelt nemzetek társadalmában.”⁵

A múzeum tevékenységének lehetőségeit alapvetően meghatározta létesítésének időpontja, körülményei és elhelyezése. E tényezők egyrészt, a gyűjtés szempontjából, a minimálisra csökkentették a múzeum esélyeit a 19. század előtti emlékek megszerzésére, másrészt alapvető kötelességévé tették, hogy a kiemelkedő magyar politikusok parlamenti tevékenységének bemutatásával, a magyar törvényhozás valódi és vélt demokratikus vonásainak hangsúlyozásával, a trianoni békeszerződés revíziójára törekvő hivatalos magyar álláspont megerősítését is szolgálja.

Az Országgyűlési Múzeum tehát, alapítói szándéka szerint, a magyar politikai élet kiemelkedő személyiségei és eseményei tárgyi, képzőművészeti és dokumentatív jellegű anyagának összegyűjtésére, feldolgozására és kiállí-

tására volt hivatott. Nem törekedhetett arra, hogy mintegy „kis nemzeti múzeumként” a teljes magyar történelmet mutassa be, ám a politikai küzdelmek, a parlamentarizmus bemutatásához a „történelmi hátteret” mégis meg kellett teremtenie. A téma, amelynek bemutatását alapítói a múzeum feladatául jelölték meg: „a magyar alkotmányos és önálló politikai élet”, igen nehezen jeleníthető meg múzeumi eszközökkel, s általában a látogatók számára sem vonzó, hiszen az ilyen és ehhez hasonló témájú kiállítások főként „papírkiallítások”. A gyűjtemény azonban néhány év alatt Budapest egyik leglátogatottabb múzeumává vált.⁶ Vajon mi lehetett ennek az oka, s hogyan valósította meg célkitűzéseit a múzeum?

Az Országgyűlési Múzeum tevékenységét vizsgálva a gyűjtés módjában találtuk az első okot. Akkoriban, s mondhatjuk még ma is ritkaságszámba menő gyakorlatot folytattak a múzeum munkatársai. A már fentebb említett kényszerítő hatások miatt, először talán kénytelenségből, utóbb azonban tudatosan törekedtek a közelmúlt közszereplői tárgyi hagyatékának megszerzésére.⁷ Emellett a múzeum viszonylagos tárgyszegénységénél fogva az új anyag nagyrészt rövid időn belül ki is állították, ezzel állandóan változtatva kiállításuk anyagát. Törekedtek továbbá filmek, hanganyagok megszerzésére is, amelyeket rendszeresen levetítettek ill. lejátszottak a látogatóknak. Így láthatta több alkalommal a harmincas évek múzeumlátogatója például a Rákóczi halmvainak hazahozatalakor, vagy a IV. Károly koronázásakor és az őszirózsás forradalom idején készült filmkockákat, s hallhatta Ferenc József hangját. Az addig műtárgynak nem tekintett fényképek gyűjtése terén is ez a múzeum tette meg az első lépéseket, datált és személyenként meghatározott kollektciókat állítva össze; mint például az egyes országgyűlések képviselőiről készült fényképsorozatok.⁸

Az új múzeum időszaki bemutatói esetében, kiállítási technikájában is új utakon járt. A két világháború közötti magyar múzeumi életet elsősorban a tudományos munka színvonalának emelése, a kutatómunka feltételeinek biztosítására való törekvés jellemezte. A tudományos eredmények kiállításokon való közzététele és a népművelés szempontjai emögött háttérbe szorultak. Ennek oka egyrészt a hivatalos politika által képviselt „kultúrfölény” eszmerendszerében, másrészt a nehéz gazdasági helyzetben, az anyagi és szellemi erők koncentrációjának – általánosan elfogadott – igényében keresendő.

Sajátos jelenség, hogy ez a „befeléfordulás” akkor következett be nálunk, amikor a világ múzeumaiban éppen az ellenkező tendencia vált uralkodóvá. Elég az amerikai és angol példára gondolnunk, ahol a múzeumok ekkor nyitják meg igazán kapukat a közönség előtt, és válnak a „múzsák templomaiból”, az emberek tudásszintjét látványosságra törekvően és szórakozta-

tóan emelő intézményekké. Az Országgyűlési Múzeum tevékenysége e tekintetben inkább az amerikai és angol gyakorlathoz hasonlított, mint a hazaihoz. A közönség nagy tömegét ragadták meg az ötletgazdag, igen dekoratív és egyben kellően átgondolt szimbólumok, amelyekkel kiállításainak a történeti tárgyakat körülvevették. A szimbólumok, amelyek kiemelték az egyes tartalmi blokkok központi gondolatait, szuggesztivitásukkal nem hatástalanították a kiállított történeti emlékeket – hiszen szoros logikai kapcsolatban álltak azokkal –, hanem felerősítették a néző benyomásait.⁹ A dekorációhoz tartozó elemek nemcsak érzelmileg hatottak a nézőkre, hanem elősegítették a járatlanabb közönség eligazodását a kiállítás tárgyai között, természetesen abban az irányban, szellemben, amelyet a kiállítások közvetíteni kívántak.¹⁰

Időszaki kiállításai között a Húsz év politikai története c. kiállítás volt a leglátogatottabb, legsikeresebb.¹¹ E kiállítás volt egyúttal a legpropagandisztikusabb, ekkor rendezték be az ún. „Tiranon szobá”-t, amely a legközvetlenebbül tükrözte azt a politikai célt, hogy mind a hazai közönséget, mind pedig az idelátogató külföldieket, a revízió ügye mellé kell – a történeti érvek megjelenítésével – állítani.¹² Ugyanakkor ezen a kiállításon kapott a kormányzó harctéri hőstettei, illetve a magyar politikai életben játszott szerepének eltúlzott, megszipített képe mellett a legitimizmus bemutatása is helyet, amit a Habsburg család, különösen I. Ferenc József és IV. Károly igen pozitív beállítása tükrözött, s amit a kiállításról tudósító lapok is hangsúlyoztak.¹³ Nem tévedhetünk nagyot, ha arra gondolunk, hogy mindez a hitleri hatalomátvétel után újra megerősödő legitimista – s ezáltal náciellenes – csoportok politikai nézeteit is közvetítette a nagyközönségnek. Ezt igazolja az is, hogy az akkori kormányok (konkrétan a Gömbös-kormány) ábrázolásaikor a hangsúlyozott, előtérbe helyezett külpolitikai sikereknél az olasz, illetve az olasz–osztrák orientáció, s az ezen államokkal kötött szerződések bemutatása dominált.

Azért emeltük ki ezt a kiállítást a többi közül, mert úgy érezzük, ez tükrözi legjobban, hogy a múzeum tevékenységére milyen mértékben gyakorolt hatást saját propagatív jellege, s ugyanakkor a színvonalas szakmai együttes mennyivel többet volt képes anyagával megmutatni, mint a számára kijelölt egyik fő cél, a revízió ügyének szolgálata.¹⁴

A múzeum 1937-ben érte el legnagyobb látogatottságát.¹⁵ A belépés 1931-től ingyenes volt, csakúgy, mint a hetente tartott vezetések, előadások. A háború kitörése után természetesen csökkent az érdeklődés, majd a gyűjtemény 1942 szeptemberében – a légitámadások miatt – végleg bezárta kapuit. Az anyag nagyjából épségben vészelte át a háborút, az ostromot.¹⁶

1945 után a múzeum a megváltozott politikai viszonyok között részben elveszítette fenntartó ideológiai alapját, nem volt igény arra, hogy régi formájában megnyíljen. Munkatársai még közel 4 évig tevékenykedtek a parlament épületében, újrendezték, számba vették a gyűjteményt, s a régi gyakorlatnak megfelelően, de a megváltozott szituációhoz alkalmazkodva gyűjtötték a politikai események tárgyi emlékeit. Így kerültek a múzeumba a választások plakátjai, a korszak politikusainak fényképei, képei.¹⁷ Számos kiállításra adtak kölcsön anyagot, melyek közül a legjelentősebb a Magyar Nemzeti Múzeum 1848 centenáriuma készült kiállítása volt, amelyen az Országgyűlési Múzeum több mint 70 tárgya szerepelt.¹⁸

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1949. szeptember 28-i határozatával a Magyar Nemzeti Múzeum kezelésére bízta a gyűjteményt, munkatársait oda helyezte át.¹⁹ Miután a múzeum anyagának egyben tartására nem volt mód, a gyűjteményt először a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsához tartozó intézmények között osztották szét. Így az anyag nagyrészt egy-egy tömegben az Országos Széchényi Könyvtár, az Országos Levéltár és a Történeti Múzeum kapta. Az átvételt a MNM Tanácsa 1949. október 14-i határozata értelmében az OSZK részéről dr. Waldapfel Eszter, az Országos Levéltár részéről dr. Pamlényi Ervin, a Történeti Múzeum részéről dr. Höllrigl József végezték.²⁰ E három intézményen kívül, tételenkénti leltár²¹ szerint, a Szépművészeti,²² a Természettudományi,²³ a Fővárosi,²⁴ a Hadtörténeti²⁵ és a ceglédi Kossuth Múzeum,²⁶ valamint az Iparművészeti Főiskola és az Ipari Gimnázium²⁷ kapott az Országgyűlési Múzeum anyagából. Az Országgyűlés Gazdasági Hivatalába is kerültek műtárgyak elnöki határozat alapján.²⁸ Az átadás gyakorlatilag 1949. december 16-ig lebonyolódott.²⁹ Még az átadás előtt, az országgyűlés elnökének engedélyével, a Magyar Munkásmozgalmi Intézet megbízottja kiválogatta és átvette a magyar munkásmozgalmi történetére vonatkozó dokumentumokat és tárgyakat.³⁰ Ugyancsak engedéllyel írt le leltárából a múzeum 22 bronzszobrot, amelyeket az Országház főkapuját díszítő oroszlánszobor újraöntéséhez használtak fel.³¹ A múzeumban őrzött filmeket a Magyar Filmgyártó Nemzeti Vállalat vette át.³²

A MNM Történeti Múzeumában az anyagot 1949. december 21-én a lapidáriumban helyezték el, majd a következő napokon rendezték.³³ A Történeti Múzeumba került gyűjteményből a fényképanyagot 1964-ben a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumnak adták át.³⁴

Jelenleg az Országgyűlési Múzeum leltárkönyvei a Magyar Nemzeti Múzeum adattárában hozzáférhetőek. Iratanyaga, az egyes tárgyakra vonatkozóan igen sok értékes adatot tartalmazva, a Magyar Országos Levéltárban található meg.³⁵

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy az Országgyűlési Múzeumot bel- és külpolitikai megfontolásból, jobbra a revízió gondolatának alátámasztására hozták létre 1923-ban. A gyűjtemény a harmincas években Budapest egyik leglátogatottabbjává vált, amit egyrészt a revízió szükségességének – akkor általánosan elfogadott – igényével, másrészt a múzeum munkatársainak színvonalas, újra törekvő munkásságával magyarázhatunk. A II. világháborút követő hazai politikai változások a gyűjtemény szétesztéséhez vezettek.

1. MELLÉKLET³⁶

Kimutatás

a felszabadulással kapcsolatos események következtében a Parlamenti Múzeumot ért károsodásokról

Megsemmisült szobrok.

1. Bartha Miklós, gipsz, Istók, 5967 Lsz.
2. Berzeviczy Albert, gipsz, Istók, 4357 Lsz.
3. Chair, Sommerset de –, gipsz, Lányi, 9682 Lsz.
4. Dessewffy Aurél gr., gipsz, Ligeti, 7620 Lsz.
5. Dollfuss osztrák kancellár, gipsz, Iványi, 11937 Lsz.
6. Felsőbüki Nagy Pál, gipsz, ismeretlen művész, 1640 Lsz.
7. I. Ferenc József, gipsz, Zala, 11950 Lsz.
8. Hazai Samu br., gipsz, Ligeti, 7619 Lsz.
9. József nádor, gipsz, ismeretlen művész, 1641. l.sz.
10. Kossuth Lajos, gipsz, Tóth, 11313 Lsz.
11. Kossuth Lajos, terakotta, Horvay, 3094 Lsz.
12. Lukács László, gipsz, Istók, 4361 Lsz.
13. Münnich Aurél, gipsz, Istók, 4359 Lsz.
14. Nagyatádi Szabó István, gipsz, Szentgyörgyi, 7682 Lsz.
15. Návay Lajos, gipsz, Horvay, 10204 Lsz.
16. Nyáry Pál, gipsz, ismeretlen művész, 7212 Lsz.
17. Szentkirályi Móricz, gipsz, Kiss, 7213 Lsz. ³⁷
18. Tisza István gr., gipsz, Ligeti, 1189 Lsz.
19. Tisza István gr., gipsz, Kisfaludy Strobl, 8211 Lsz. ³⁸
20. Wlassics Gyula br., gipsz, Istók, 4360 Lsz.
21. „Revízió” herendi porcelán, 11555 Lsz.

Megsérült szobrok.

1. Szent István, bronz, Sidló, 15052 l.sz.
2. IV. Károly, márvány, Ligeti, letét.
3. Vass József, márvány, Hüvös, 9188 l.sz.
4. Werbőczy István, gipsz, Margó, 6942 l.sz.

Elveszett iratok.

Lovassi László és társai felségsértési perének iratai közül az 1. ladulából 18., a 4. ladulából 146 drb. 15497 l.sz.³⁹

Brassai Sámuel levele 1867. dec. 14.

Az országgyűlési negyvennyolcas párt üdvözlőirata Beöthy Ákoshoz 1901. Január.

Apponyi Albert gr. levele 1912. Február 2.

Endrődi Sándor kézírata: Tücsök dalok.

Elveszett ereklyetárgyak.

Kossuth Lajos díszmagyarja és polgári öltönye.

Kossuth Lajos halotti leple.

Deák Ferencz polgári öltönye.

Deák Ferencz utolsó lakásának berendezéséből 1 drb. kézzel csomózott erdélyi szőnyeg, 1 drb. medvebőr és ágyfelszerelés.

Megrongált ereklyetárgyak.

Az első független felelős ministerium tanácskozási székei.

Kossuth Lajos szobaberendezése.

Kossuth Lajos pénzügyministeri íróasztala.

Deák Ferencz szobaberendezése.

Az erdélyi országgyűlés elnöki széke.

Apponyi Albert gr. íróasztala.

Hajnik Károly márvány síremléke.⁴⁰

2. MELLÉKLET⁴¹

Határozat

a Parlamenti Múzeumnak a Magyar Nemzeti Múzeum részére való átadásáról.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsi elhatározza, hogy a Parlamenti Múzeumot 1949. évi november hó 1-ével az Országgyűlés kezeléséből a Magyar Nemzeti Múzeumot 1949. évi november hó 1-ével az Országgyűlés kezeléséből a Magyar Nemzeti Múzeumot 1949. évi november hó 1-ével meg kell átadni. A Magyar Nemzeti Múzeum a Parlamenti Múzeum egész anyagát saját helyiségeibe helyezze el és a lehetőség szerint, mint a magyar törvényhozás múltbeli emlékeit külön kezelje.

Az Országgyűlésnek a Parlamenti Múzeumban foglalkoztatott alkalmazottait 1949. november 1-ével a Magyar Nemzeti Múzeum létszámába kell átvenni.

A Parlamenti Múzeum fenntartására az Országgyűlés költségvetésében felvett személyi és dologi előirányzatot 1949. évi november hó 1-ével meg kell szüntetni, illetőleg a Magyar Nemzeti Múzeum költségvetésébe, azzal az időponttal kezdődően fel kell venni.

A határozat végrehajtásáról a vallás- és közoktatásügyi miniszter gondoskodik.

Budapest, 1949. évi szeptember 28.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1949. évi szeptember hó 28-án tartott ülésében a fenti határozatot elfogadta.

Budapest, 1949. szeptember 28.

*Szakasits Árpád s.k.
A Népköztársaság Elnöki Tanácsának
elnöke.*

*Olt Károly sk.,
A Népköztársaság Elnöki Tanácsának
titkára.*

3. MELLÉKLET⁴²

Történeti Múzeum.

1. Apponyi Albert gr. arany mandátuma, könyvalakban összefoglalt 3 drb 20 x 15 cm nagyságú aranylap, súlya 807 gramm. Leltári száma: 8177.⁴³
2. Teleki Mihály és Veér Judit násztányérjai, 2 darab aranyozott ezüst, erdélyi ötvös-munka 1610-ből. Leltári száma: 7694.⁴⁴
3. Kossuth Lajos arcképével 2 darab amulett aranyfoglatban. Leltári száma: 14.534.⁴⁵

4. Kossuth Lajos tulajdonából 2 darab kézelő és 4 darab mellgomb arany alapon fekete email, egy-egy igazgyönggyel díszítve. Leltári száma: 14.533.⁴⁶
5. I. Ferenc József koronázási emlékérmé, arany. Leltári száma: 7112.⁴⁷
6. Rudnyánszky József aranytolla. Vésés: A Ház jegyzőjének, báró Rudnyánszky Józsefnek a főrendek. Bachruch-gyártmány. Leltári száma: 1353.⁴⁸
7. Takács Sándor aranytolla. Vésés: dr. Takács Sándornak szeretettel az országgyűlés tisztviselői. 1927. Schönwald gyártmány. Leltári száma: 7676.⁴⁹
8. Mikszáth Kálmány arany zsebórája. Patek Philippe et Co Geneve gyártmány 36.688. gyártási szám. Vésés: A külső fedél belső lapján: Mikszáth Kálmánnak baráti emlékül Légrádi Károly 1889. Leltári száma: 15.808.⁵⁰
9. Klebelsberg Kunónak ajándított aranytoll tokban, amelyen aranyozott ezüst tábla véséssel, a tollon vésés: 1922–1929. Bachruch gyártmány. Leltári száma: 8418.⁵¹
10. Deák Ferenc arany óralánca, arany órájáról letörött füldarabka és fémóra kulcsa. Leltári száma: 606.⁵²
11. Nagyatádi Szabó István 60. születésnapjára ajándékozott buzakalász, arany szár és levélke, aranyozott ezüstkalász arany szakállal díszítve. Leltári száma: 7578.⁵³

Átvettem a Történeti Múzeum nevében:

Budapest, 1949. november 5.

*Höllrigl József s.k.,
Dr. Fehér Géza s.k.,*

Átadó a Parlamenti Múzeum részéről:

dr. Magó János s.k.,
a Parlamenti Múzeum igazgatója.

4. MELLÉKLET⁵⁴

Történeti Múzeum

A PARLAMENTI MUZEUMBÓL ELHOZOTT TÁRGYAK

J e g y z é k e

1. MELLSZOBROCSKA, porcellán, Bisquit, Mag. 14 cm., Széchenyi István⁵⁵
2. MELLSZOBROCSKA, porcellán, Bisquit, Mag. 29 cm., Ferenc Császár⁵⁶
3. MELLSZOBROCSKA, porcellán, Bisquit, Mag. 17 cm., Széchenyi István⁵⁷
4. MELLSZOBROCSKA, porcellán, Bisquit, Mag. 16 cm., Herend, Teleki Pál⁵⁸

5. MELLEZOBROCSKA, porcellán, Bisquit, Mag. 21 cm., Herend, Esterházy Mór⁵⁹
6. MELLEZOBROCSKA, porcellán, Bisquit, Mag. 15 cm., István nádor⁶⁰
7. MELLEZOBROCSKA, porcellán, Bisquit, Mag. 16 cm., Prága, Kossuth Lajos⁶¹
8. MELLEZOBROCSKA, porcellán, aranyozott, Mag. 18 cm., Deák Ferenc⁶²
9. MELLEZOBROCSKA, porcellán, Bisquit, Mag. 45 cm., Erzsébet királyné H. Klotz Wien. 1906.⁶³
10. SZOBROCSKA, bronz, álló alak magyar ruhában, fatalapzaton, Mag. 18 cm., Kossuth Lajos⁶⁴
11. MELLEZOBOR, vas (Munkács) Mag. 26 cm., Kossuth Lajos⁶⁵
12. TÁNYÉR, fajánsz, Ferencz József koronázási kardvágása, Átm. 23 cm., Frein⁶⁶
13. TÁNYÉR, fajánsz Lloyd képével, Rakpiac aláírással. Hátulján Germay, Átm. 22 cm.⁶⁷
14. MELLEZOBOR, porcellán, Bisquit, Mag. 46 cm., József nádor⁶⁸
15. PLAKETT, porcellán, Bisquit, Méret: 22 x 16 cm., Széchenyi⁶⁹
16. PLAKETT, gipsz. Méret: 19 x 13 cm., Vázsonyi (Csillag)⁷⁰
17. TINTATARTÓ, fajánsz, 2 darabból álló szabályos hatszögalak. Átló: 15 cm. Mag. 7 cm., Tisza Kálmáné volt (belügymin.)⁷¹
18. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék-arany, Pressburg, 1830.⁷²
19. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, ibolya-arany, Pressburg, 1830.⁷³
20. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék-arany, Andrassy Gy. arcképével. Karlsbad⁷⁴
21. KÉP, porcellán, ovális, tagolt barna kereteléssel rajta kilenc fénykép. Andrassy Gyula minisztertársaival. Méret: Hossza 39 cm., mag. 34 cm. Fischer J. Pest.⁷⁵
22. TÁL, talpas, porcellán, közepén szakállas magyar ruhás férfi fényképével állatos keretdíszben, virágos talppal. Mag. 10 cm., átm.: 22 cm., talpátm.: 11 cm.⁷⁶
23. VÁZA, porcellán, kétfüles körtealak, Türr Istvánné fényképével, ovális keretelésben. Mag.: 23 cm.⁷⁷
24. KÁVÉSIBRIK, körtealak, porcellán, rajta ovális keretelésben férfi fényképe. Mag. 13 cm.⁷⁸
25. POHÁR, üveg, piros, magyar címerrel (festett). Mag. 10 cm.⁷⁹
26. POHÁR, üveg, rajta Deák üveg kémea-kepe zöld göngyszemes keretelésben. Mag. 10.5 cm.⁸⁰
27. POHÁR, üveg, sárgás-zöld, zománctfestéssel, rajta palmattás öv. Mag. 8 cm.⁸¹

28. POHÁR, üveg, nyeles-talpas, rajta magyar címer négy zászlóval. Mag. 16 cm.⁸²
29. POHÁR, üveg, fedeles serleg, koszorúlt díszítéssel, vésett felirattal, 1836-ból. Mag. 28 cm.⁸³
30. POHÁR, üveg, talpas-szárnyas serleg, coppájának alja hornyolással. Mag. 15,5 cm., 2 egyforma darab.⁸⁴
31. PALACK, üveg, lapított körtealak, Kossuth domborműví mellképével. Hátul fával. Mag. 26 cm.⁸⁵
32. POHÁR, üveg, talpas, koszorúlt díszsel, rajta oválisban férfi-arckép. Tisza Kálmán képviselőtársaival 19 darab. 1–19. Mag. 12 cm.⁸⁶
33. SZOBROCSKA, porcellán, bisquit, törött talppal. Mag. 14 cm. Teleki László.⁸⁷
34. POHÁR, részben aranyozott ezüst, rajta K L monogr. koszorúban vésvé. Augsburg I C T mesterjeggyel. Mag. 11.5 cm. Kossuthé volt.⁸⁸
35. SERLEG, talpas, ezüst, vésett díszítéssel, az Akadémia plasztikus címerével, rávésett írással. Szemere Bertalannak ... 1841. Mag. 11.5 cm.⁸⁹
36. SERLEG, talpas, belül aranyozott ezüst, födeles, száras, rokoko trébelt díszítéssel, rajta kartusban fölirat. Apponyi Albertnek a kassai polgárok, 1896. Fedelén putto címerrel, római katonai ruhában.⁹⁰
37. SERLEG, részben aranyozott ezüst, plasztikus díszítéssel, zománcozással és ékkövekkel. A Steindl-céh serlege. Mag. 33 cm.⁹¹
38. OKLEVÉL kutyabőr, Baross Gábornak a Székesfőváros, levélborítékot utánzó ezüst tokban, vésett felirattal, vörös pecséttel.⁹²
39. ÓRATARTÓ, ezüst, három lépcsőfokon álló hasábalakú tok, előtte kiemelkedő filigránsműví koszorúval díszítve. A lépcsőkön bevéssett felirat...Szemere Bertalannak, 1844. Mag. 27.5 cm. Talpa 14 x 14 cm.⁹³
40. CIGARETTATÁRCA, belül aranyozott ezüst, sima felületén bevéssett névalírássok. Vezérünknek Wien, 1912. IX. 23. címzéssel. Méret: 18 x 7.5 cm.⁹⁴
41. CIGARETTATÁRCA, ezüst, legömbölyített sarokkal, egyik sarkában bevéssett ötágú korona nyállal átlótt nyakú galambbal, belül bevéssett ajánlás. Méret: 9 x 7.5 cm.⁹⁵
42. CIGARETTATÁRCA, ezüst, plasztikus keretdíszsel, elején Magyarország domborműví térképével. Alatta bevésve: Nem! Nem! Soha! Méret: 9 x 7,5 cm.⁹⁶
43. LÁNC, nyakbavaló, ezüst, sima ovális szemekből. Rajta az 1865-ös országgyűlés megnyitásának ezüst érme. Hossza 120 cm.⁹⁷
44. CSENGETTYŰ, ezüstözött réz, áttört gótikus mérműves díszű rézfogóval. Mag. 10.5 cm.⁹⁸

45. ÓRA, ezüst, egyfödélű, vésett díszítéssel. Rajta bevésve Deák F. emlékül 1820. Átm. 6 cm.⁹⁹
46. ÓRA, duplafedelű, egyik lapján sárkányt ölő lovas, hátlapján tengeri hajó plasztikus képe. Átm. 5 cm.¹⁰⁰
47. ÉKSZERKÉSZLET, ezüst, áll három darabból: melltű és 2 drb fülönfüggő, filigránmunka. Melltű láncdíszsel és bojtjal, a fülönfüggő rojtjal. Violaszínű bársonnyal bélelt fekete bőrrel bevont tokban. Ltsz.¹⁰¹
48. KARPEREC, ezüst, belül aranyozott ezüst, téglalapalakú tagokból, minden lapján egy-egy betű, vésett indadísz-alapon. Csatján halálfej. Hossza 22.5, szél 2.5 cm.¹⁰²
49. CIGARETTATÁRCA, ezüst, belül ar. ezüst, legömbölyített szélű kissé ívelt előlapján egy pad bevésve. Méret: 7.5 x 6.5 cm.¹⁰³
50. KARKÖTŐ-LÁNC ezüst, 4 drb hosszúkás elrendezésű áttört domborított tagból; egy-egy tagban királyt-koronázó főpap, két dupla oszlop között fent a magyar Koronával. Csatja áttört díszű lombozat. Rajta zománcos koszorúban lovon ülő magyar király alakjával. Szakadozott. Hossza 16.5 cm, szél. 5 cm.¹⁰⁴
51. LÖVEDÉK GOLYÓJA, aranyfoglatban, vésett felírással, egy kis faszilánkkal, amulett formájában.¹⁰⁵
52. SZALAG, könyvjelző, fehér selyem, rajta Washington és Kossuth nyomtatott arcképe, welcome Kossuth felirattal. Hossza 14, szél. 5 cm.¹⁰⁶
53. MELLTŰ, arany ovális keretben Kossuth porcellánfestésű mellképe.¹⁰⁷
54. ÓRATARTÓ, gyöngyház, faragott, esztergályozott csontfaragással díszítve, fekete fatalpon. Az óratartó lapján olajfestéssel V. Ferdinánd koronázásakor lovagá út. Mag. 19 cm.¹⁰⁸
55. PALACKTALP, japáni lakk-munka, hengeralak, japán figurális jelenettel. Damjaniché volt. Mag. 9 cm, átm. 8 cm.¹⁰⁹
56. TOJÁSTARTÓ, fából faragott, faragott díszítéssel. Komárom, 1853. felirattal. Kun Kocsárd rabmunkája. Mag. 8 cm szájátm. 4 cm fenék átm. 5.5 cm.¹¹⁰
57. IRATTEKERCS, kibontott, két végén begöngyölve S alakra hajlítva; ezüstműből. A JÁSZBERÉNYI NŐK adták Gróf Apponyi Albertnek 1896. október 28-án, mikor öt 88 szavazattöbbséggel a város képviselőjévé választották. Díszbetűs felírással hosszabb bevéssett szöveggel s hátul egy kétágú irattartó lábbal. Szélessége 15 cm, hossza 27 cm.¹¹¹

Budapest, 1949. nov. 10.
P. h. Történeti muzeum.

Átvettem: *Höllrigl József, s. k.*
Kárpáti Aurél s. k.

5. MELLÉKLET¹¹²

J e g y z é k e

*azon tárgyaknak, amelyeket az Országgyűlési Múzeum
Deák-szobájából a Magyar Nemzeti Múzeum a főváros
Történeti Múzeumának átengedett:*

1. *barnamázás vaságy* (váz) ... Tört. Múz. lelt. sz. 29551
2. *asztal*, téglányalakú (lapja hullámvonalas peremű) dió-cseresznye-furnírral ... 29552
3. *éjjeliszekrény*, diófurnírral, kétfiókos, tetején márványlap ... 29553
4. *asztal*, sima, téglányalakú, keményfa, (furnír nélkül) ... 29554
5. *vasszekrény*, festett, kétajtós, tetején párkánydíszsel ... 29555
6. *állandó állványka*, keskeny, kétlábú, fa, barna, faragott (furnírozott) ... 29556
7. *mosdóállandó állvány*, kétlábú, keményfa ... 29557
8. *kétlábú asztal*, furnírozott, fiókos, (üveg alatt: igazolás, hogy az asztal Deák Ferencé volt) ... 29558
9. *utazóbörönd*, fa, vaspántokkal ... 29559
10. *Deák képviselőházi asztalkája*, faragott fa, belül kalaptartógombbal (barnára pácolt) ... 29560
11. *heverő*, támlás, bordó huzattal ... 29561
12. *karosszék*, szalmafonattal (szakadt) faváz: barna ... 29562
13. *karosszék*, fej-oldaltámlával, bordó huzattal ... 29563
14. *bőrbevonatú és himzett karosszék* „A haza attyának Zala megye hölgyeitől”
váz: faragott fa ... 29564
15. *asztalka*, két (hajlított) lábu, barna, furnírozott ... 29565
16. *négy lábú asztalka*, világosbarna furnírral ... 29566
17. *vesszőfonatú kertiszék*, karos, kisméretű, támláján tábla: „E széken ült (Deák Ferenc) városligeti sétái alkalmával / 1861–1874” ... 29567
18. *2 drb. üvegtároló*, asztali... 29568/a b
19. *esernyőtartó*, öntöttvas (fekete) ... 29569
20. *ruhafogas*, öntöttvas, feketére festett ... 29570

21. *ruhafogas*, öntöttvas talpazaton: szarvasagancs ... 29571
22. *könyvszekrény*, alsó rész fából, felső üvegezeten kétajtós, sötétbarna furnír (diófa) ... 29572
23. *ruhaszekrény*, kétajtós, kávébarna furnírral ... 29573
24. *fiókos szekrény* (hat fiókkal) sötétbarna furnírral ... 29574
25. *pohárszék*, kétajtós, egyfiókos, barna furnírral ... 29575
26. *kép*, virágosáron madár, kivágott és felragasztott festett kép alatta címkén: Március (1867) arany keretben) ... 29576
27. *lámpakészlet* (üveg, réztányérkán) olajüvegcsével ... 29577
28. *lámpakészlet* (üveg, réztányérkán) olajüvegcsével (pipagújtó) ... 29578
29. *üvegpalack*, színezetlen, keskeny nyakú ... 29579
30. *üvegpohár*, henger alakú, színezetlen, díszítés nélkül ... 29580
40. *üvegpohár*, zöld, gerezdelt oldalú (öntött) ... 29581
41. *üveg*, mustártartó, fedeles, füles, színezetlen ... 29582
42. *üvegpalack*, zöld, keskeny nyakú, talpas, csiszolt dugóval ... 29583
43. *üvegpohár*, csiszolt, színezetlen, talpas, talpán: Deák/Ferencz ... 29584
44. *üvegpohár*, színezetlen, csiszolt, nyolcszögletű talprész ... 29585
45. *üvegpohár*, sima, henger alakú, színezetlen ... 29586
46. *üvegpohár*, színezetlen, (a 29579 tartozéka) körbefutó dísszel ... 29587
47. *szappantartó*, szín. porcellán, ren. díszítmény, téglányalakú ... 29588
48. *tányérka*, porcellán, kék peremcsíkkal (fehér) ... 29589
49. *gyertyatartó*, vas, tányérja alatt akantuszlevélből 3 lábbon, füles ... 29590
50. *gyertyatartó*, ezüst, saslábra szerelve ... 29591/ab
51. *gyertyatartó*, 2 db ezüst (Georg Gossmann) (1864) ... 29592/ab
52. *nagyító*, téglányalakú keretben, nyeles ... 29593
53. *nagyító*, fekete csont, kisméretű, kerek üveggel ... 29594
54. *gyertyatartó*, kétágú, sarvból, ezüstbe foglalva (G. Gossmann) ... 29595
55. *kávészcseze és tányér*, fehér, arany peremcsíkkal ... 29596/ab
56. *olltartó*, üveg, szín. és díszítetlen, téglányalakú ... 29597
57. *író toll*, 2 db. feketeszárú ... 29598/ab

58. *bicska*, 2 drb. gyöngyházzal, ill. csonttal, fehér ... 29599/ab
59. ismeretlen festő, ismeretlen miniatűr *arckép* (férfifej) aranykeret ... 29600
60. *nagyító*, köralakú, fekete keretben, nyeles ... 29601
61. *papírvágó kés*, özláb markolattal, pengéje tokban ... 29602
62. *patience kártya csomag*, tokban, kézfestésű ... 29603
63. *tintatartó készlet*, vas, dombormívű alakos díszitménnyel, 2/kockaalakú porzótartó 3/kockaalakú tintatartó, empire díszitménnyel ... 29604/1, 2, 3
64. *pecsétviasz-rúd* ... 29605
65. *szerszámdoboz*, fa, téglányalakú, benne fűrész, fűrő stb. ... 29606
66. *tintatartó*, üveg, kockaalakú, porzótartó, üveg, kockaalakú ... 29607/ab
67. *gyufatartó*, benne bél, alján tapló, fém, téglányalakú, csukható ... 29608
68. *pipakupak*, csont, faragott, fémfedelén: „Deák Ferencz (Füred) 1836” ... 29609
69. *pipakupak*, csont, ezüsttel, faragványa: magyar címer és korona, fedelén: D.F. monogram ... 29610
70. *agyag gyümölcsutánzatok*: Barack, alma (szürke) ... (a, b, c) 29611
71. *levélnehezék* 5 drb. (4 fekete alapon világos fa-körte) (1 drb. világos fán fekete szilva) ... (a, b, c, d, e) 29612
72. *pipakupak*, csont, ezüsttel, felirat fedelén: Deáknak (a 'lutheranus fiu) 1840.” ... 29613
73. *pecsétnyomó* 2 db. (1 toll, író) 2, koronás címerben tollat tartó kéz ill. kar téglányalakú fémtokban ... (a, b) 29614
74. *levélnehezék*, fekete márvány színes virágintarziával ... 29615
75. *levélnehezék*, fekvő oroszlánnal (színezetlen üveg) ... 29616
76. *levélnehezék*, fekvő oroszlánnal, vas ... 29617
77. *gyufatartódoboz*, lapított henger alakú, benne Vörösmarty I. írásával ... 29618
78. *Deák homeopata gyógyszerkészletei* 1/ doboz a Nemz. Múz. ajándéka 2/ Scitovszky Béla ajándéka 3/ B. Széll Ilona ajándéka ... (a, b, c) ... 29619
79. *Deák névjegytartó doboza* 3 drb. névjegyduccal, 1 drb. cigaretta ... 29620
80. *tolltartó*, vas, vályúszerű, öntött ... 29621
81. *levélnehezék* 2 drb. fekete fa, gombja fa-gyümölcs ... (a, b) 29622
82. *mérce*, 2 drb. csont és fa ... (a, b) 29623

83. *késfenő, zsirkő* ... 29624
84. *porzótartó, fa, lecsavarható felsőrésszel, tintatartó, fa* ... (a, b) 29625
85. *fémvágó szerszám* ... 29626
86. *nyeles kés, fatokban* ... 29627
87. *borotvakés, csontnyelű, díszített* ... 29628
88. *orvosságos üvegse „Cseppek” a kígyó patikából* ... 29629
89. *franciakártya* ... 29630
90. *sétapálca csontfogója* ... 29631
91. *bicska, 2 drb. szaru és fanyelű* ... (a, b) 29632
92. *3 drb. pápaszem (Orczy Gy. ajánd.) „japán” tálcán* ... 29633
93. *szivartartó, porcellán „mille fiori”* ... 29634
94. *tubákos szelence, csont, faragott, katonajelenetekkel* ... 29635
95. *ezüstpohár, fedeles, tányérral, pohár old. apró díszítmény* ... (a, b) 29636
96. *bugyeláris, 4 drb. 2 kék, 2 zöld és barna, pénzekkel* ... (a, b, c, d) 29637
97. *erszény, pajzsalakú, hímzett, gyöngyvarrás, szarvasokkal* ... 29638
98. *szivartárca, bőr, kétrészes, egymásbatóítható* ... 29639
99. *kalapkefe, nyelén intarzia-díszítmény* ... 29640
100. *Wesselényi Miklós br. miniatűr arcképe* Ruprechtől, 1839. aranykeretben ... 29641
101. *fatálca, fémveretekkel, benne 12 ceruza* ... 29642
102. *pecsétnyomó, díszes csontnyelű (Deák címerével)* ... 29643
103. *Deák utolsó szivarja, a hamutartóban (Tarányi ajánd.)* ... 29644
104. *merőcsésze, fafaragvány, magyaros díszítmény* ... 29645
105. *ezüst kiskanál (G. Gossmann, Pesth)* ... 29646
106. *szerszámok, 5 drb. fúrók és reszelők* ... a, b, c, d, e 29647
107. *kavics, körtealakúra átdolgozva* ... 29648
108. *kis palack, hagyomaalakú üveg, dugóval* ... 29649
109. *toll-ceruzatartó, üveg* ... 29650
110. *gyufatartó, barnára festett bádóg, hasábalakú* ... 29651

111. *írószerkészlettartó*, sárgaréz, fekete faalapon (hőmérő hiányzik) ... 29652
112. *fakupa*, talpas, fedeles, faragvány, arcképekkel ... 29653
113. *Hungária*, fiúgyermekkel, kezében tábla: 848. Bronz ... 29654
114. *szívartartó doboz* ... 29655
115. *márvány női kéz* ... 29656
116. *csengő*, vörösréz-bronz, fanyelű ... 29657
117. *megkövült csiga* ... 29658
118. *fafaragványok*, kulcsok, kések, láncok stb. bársonytáblán ... 29659
119. *4 drb. gyertyacsonk* ... 29660
120. *orvosságos doboz* 3 üvegsével („Lobélia”) ... 29661
121. *2 drb. pecsétnyomó*, Deák címerével ... 29662
122. *lombfűrész*, 5 drb. ... a, b, c, d, e 29663
123. *levélnehezék* fapapuccsal ... 29664
124. *szerszámok*: 3 olló, reszelő, fúró, ár, faragókés (7 db) ... 29665
125. *kés*, csontnyelű, intarziás, pengéje bőrtokban ... 29666
126. *tálka*, „japán” fekete, virágdíszes ... 29667
127. *szalvéta* F.D. monogrammal és koronával ... 29668
128. *félkagyló* fából (?) ... 29669
129. *ezüst doboz*, Pozsony hölgyei ajándéka Deáknak, belül ajándékozó levelük Deák írásával. Doboz tetején magyar címer fölött irattekercs és lúdtoll (doboz formája könyvet utánoz) ... 29670
130. *emlékalbum*, vörös bársony, fémkoszorúban „Deák (Ferencznek) ... 29671
131. *díszalbum*, vörös bőr, Deák kezeírásával 1864 ... 29672
132. *Kossuth emlékcipruság*, keretben, üveg alatt ... 29673
133. *Deák kézi palatáblája* ... 29674
135. *Deák fényképe* (állóalakos) 1874-ből, hátlap: dedikációval ... 29675
136. *Deák orvosi receptjei* 1 köteg ... 29676
137. *ceruzatartó*, fekete, hosszanti rekeszekkel ... 29677
138. *fogpiszkáló*, kis dobozban ... 29678

139. *fahordócska* (világos fa) ... 29679
140. *hamutál*, sárgaréz, talpas, köralakú ... 29680
141. *feketére festett fémdobozban: fényképek*, (két részes) ... 29681
142. *kerék-modell* (Ganz) fa talpon, vas ... 29682
143. *fehér palatábla Deák írásával* (órarendje betegségében) 2 db ... 29683
144. *Deák ifjabbkori arcképe*, metszet, fekete keretben ... 29684
145. *Deák szülőháza*, fotó ... 29685
146. *Fiume polgárainak emlékezése Deák halálakor*, 3 fotó ... 29686
147. *Deák elszámolási lapja*, ceruzairás betegségékor ... 29687
148. *3 drb. fekete palatábla*, kisméretű, keret nélkül ... 29688
149. *fényképdoboz*, fekete mázas, fém, üres, kétrekeszes ... 29689
150. *tálca*, ezüst, elliptikus, peremén gyöngysor, vésett ... 29690
151. *tálca*, ezüst, vésett szőlőlevél és fürtdísszel ... 29691
152. *tálca*, fém, elliptikus, dísz nélkül ... 29692
153. *tálca*, alpacca, téglány gömb. sarkú, vésett dísszel ... 29693
154. *gyufatartó állványka*, négy lábú, kagylódíszű, vas ... 29694
155. *bőrmappa*, sötétzöld ... 29695
156. *Deák Ferenc halotti maszkja*, fa talpazaton ... 29696
157. *Selyem női ruha*, és szoknya, színjátzó ... 29697
158. *2 drb. csipkekendő*, rojtos ... 29698
159. *2 drb. vörös selyemkendő* (foszlott) ... 29699
160. *selyemkendő*, fehér, hímzett, felirat: Honfi Tőled tanul (forró kebellet) hazát szeretni 1869. (teljesen foszlott) ... 29700
161. *fekete bőr pénztárca* ... 29701
162. *bőr darab*, fekete ... 29702
163. *kis pénzes erszény*, benne 1 arany fed. szolg. állampénz ... 29703
164. *fekete nyakkendő*, szalagsokorral, bojtos ... 29704
165. *vörös vászon kendő*, nyomtatott díszitménnyel ... 29705
166. *vörös selyemkendő*, csíkos ... 29706

167. *fekete gyászszalag*, : D. F. ezüst monogrammal ... 29707
168. *óra*, asztali, empire, téglányalakú (francia gyártm.) ... 29708
169. *óra*, asztali, kerek, négy saslábon álló, „Friedrich in Wien” ... 29709
170. *bőrmappa*, nagyméretű, kopott ... 29710
171. *Deák végrendelete* (halála előtt írta) fekete keretben ... 29711
172. *sétabot*, faragott, fején gyíkkal ... 29712
173. *sétabot*, sima, tömpe fejjel ... 29713
174. *sétabot*, görbeszárú, fején fekete gomb ... 29714
175. *sétabot*, fekete (ében) ezüst karikával a fogó alatt ... 29715
176. *sétabot*, fa, bunkófejű, oldalán ezüst érmecske ... 29716
177. *esernyő*, barna huzattal ... 29717
178. *koszorúk, zászlók*, 1 csomag (Deák-szobor leleplezéséről) ... 29718
179. *zászlók és koszorúszalagok*, Deák-szobor leleplezéséről 1 cs. ... 29719
180. *koszorúszalagok*, szoborleleplezésről, 1 csomag ... 29720
181. *koszorúszalagok*, szoborleleplezésről, 1 csomag ... 29721
182. *ravatali fejpárnája*, barna fakeretben, akantuszlevélfaragvány ... 29722
183. *magyar törvényhatósági címerlap* 1839. szín. keretben, üveg alatt ... 29723
184. *Cánzi: Szalay László térképe*, metszet, aranykeretben ... 29724
185. *szabad kir. és bányavárosok címerei*. szín. barna fakeretben ... 29725
186. *díszkard*, fekete csont és ezüst markolattal és hüvelyveretekkel pengéjén: Pacholek György kardműves úri utza Pest (1865) ... 29726
187. *ezüstkoszorú*, babérlevél dísszel (1876.jan.20.) a leveleken aláírások (dobozban) ... 29727
188. *ónkulacs pohárral*, bőrtokban, angol ... 29728

Bp 49–11–11

A jegyzékben feltüntetett tárgyak átvételét elismerem

Dr. Seemayer

6. MELLÉKLET¹¹³

J e g y z é k

*a Parlamenti Múzeumból a ceglédi Kossuth Múzeumnak
átadott tárgyakról.*

1. Ismeretlen festő, Kossuth Lajos fiatalkori képe, 13408. lsz.
2. Amerikai festő, Kossuth Lajos mellképe, 7627 lsz.
3. Ismeretlen festő, Kossuth Lajos öregkori képe, 8.133. lsz.
4. Ismeretlen festő, Kossuth búcsúja, 15.051. lsz.
5. Ismeretlen festő, Kossuth Lajos 2 drb. arcképe, 9.602. és 11.315. lsz.
6. Ismeretlen festő, Kossuth Lajos arcképe a 40-es évekből, 17.627. lsz.
7. Feszty Masa, Kossuth budai börtöne, krétarajz, 15.281. lsz.
8. Ismeretlen művész, Kossuth Lajos arcképe, dombormű, népies fafaragás, 11.917. lsz.
9. A képviselőház megnyitása. 1848. Metszet. 12.171. lsz.
10. Kossuth Ferenc, Kossuth Lajosné arcképe, 11.829. lsz.
11. Kossuth Lajos herbáriumából 2 drb. préselt növény, üvegezve, keretben, 187. lsz.
12. 3 drb. kisalakú dombormű (gipsz), letét.
13. 1 drb. zenélő doboz, Kossuth domborművű arcképével, 10.025. lsz.
14. Kossuth Lajos 1 pár cipője, 193. lsz.
15. Kossuth Lajos hagyatékából török hangszer, 7.633. lsz.
16. Kis lobogó Kossuth arcképével, 181. lsz.
17. Kossuth hagyatékából papírvágó olló, 5.464. lsz.
18. Kossuth házisapkája, 188. lsz.
19. 2 drb. bronz gyertyatartó Kossuthot ábrázoló domborművel, amerikai gyártmány, 208. lsz.
20. Kossuth Ferenc kis szobra, 13.871. lsz.
21. Kossuth Lajos kis mellszobra, festett kerámia, 8.108. lsz.
22. Kossuth hagyatékából kis kéziseprő, 155. lsz.

23. Kossuth Lajos színezett porcellánszobra, 13.318. lsz.
 24. Kossuth Lajos kis bronzszobra, 12.177. lsz.
 25. Kossuth Lajos esernyője, 194. lsz.
 26. Kossuth Lajos 2 drb. sétatotja, 196. és 15.677⁴. lsz.
 27. Kossuth Lajos halotti leple, 198. lsz. 202.
 28. Kossuth Lajos inge 203. és 189. lsz.
 29. Kossuth Lajos fekete attilája 192. lsz.
 30. Kossuth Lajos tintatartója 7.702. lsz.
 31. Préselt növény Kossuth feleségének sírjáról 187. lsz.
 32. Kossuth édesanyja, vízfestmény 960. lsz.
 33. Kossuth hagyatékából „porcellán díztintatartó” (illatszeres üveg) 2 drb. 5458. lsz.
 34. Kossuth Lajost ábrázoló metszet 7.703. lsz.
 35. Kossuth Lajos hagyatékából pipa és szivartárca 154. lsz.
 36. Kossuth Lajos hagyatékából szipka tokkal 4.851. lsz.
 37. Kossuth Lajos hajfürtje 7.636. lsz.
 38. 4 drb. fotókópia
 39. Kossuth Lajos hagyatékából préselt virágok 3 drb. plusz 1 drb. 9.563., 15.652. lsz.
 40. Kossuth Lajos temetéséről 1 drb. gyertya 167. lsz.
 41. Kossuth temetéséről és budapesti szobrának leleplezéséről 5 csomag koszorúszalag, 431 drb. 212. lsz.
 42. Dankó: Kossuth Lajos mellszobra, bronz, 1349. lsz.
 43. Ismeretlen művész, Kossuth öregkori szobra 17.345. lsz.
 44. Ismeretlen művész, Kossuth Lajos bronzszobra, álló alak karddal, 116. lsz.
 45. Ismeretlen művész, Kossuth Lajos szobra, gipsz, 11.918. lsz.
- Kossuth Lajos turini szobájának berendezése:
46. 1 drb. nagy íróasztal, tölgyfa, 11/b.
 47. 1 drb. kis íróasztal, egyik lába törött, mahagóni, 11/a.
 48. 1 drb. könyvszekrény, diófa
 49. 1 drb. tükör 14. lsz.

50. 1 drb. álló íróasztal, tölgyfa.
51. 1 drb. kanapé, 1. lsz.
52. 1 drb. karosszék, kárpitozva, 12. lsz.
53. 4 drb. szék, kárpitozva, 2., 3., 4., 5. lsz.
54. 1 drb. feketére fényezett négyszögletes ebédlőasztal, diófa.
55. 1 drb. széntartó, 10. lsz.
56. 1 drb. kályhaellenző, keresztthimzéses, 10/a. lsz.
57. 1 drb. négyfiókos fehérneműszekrény, diófa, 9. lsz.
58. 1 drb. könyvvállvány, mahagóni, 13. lsz.
59. 3 drb. kis vitrin
60. 3 drb. szoborállvány
61. Linek Lajos, Kossuth Lajos halottas ágyon, olajfestmény, 1397. lsz. Budapest szfváros letétje, 185.623/1931.XIV. sz.
62. Kossuth Lajos fekete utibőröndje, 206. lsz.
63. Kossuth Lajos 1 pár fehér dörzskesztyűje, 204. lsz.
64. Kossuth Lajos fürdőlepedőjéhez tartozó zsinór 205. lsz.
65. Kossuth Lajos látcsöve 14/15/949. Gy. n.
66. Melltű Kossuth arcképével.
67. Ismeretlen festő, kivégzési jelenet 1849., 11.327. lsz.

7. MELLÉKLET¹¹⁴

JELENTÉS

a Parlamenti Múzeum anyagának a Magyar Nemzeti Múzeum kezelésébe való átadásáról

E l n ö k U r!

Tisztelettel jelentem, hogy a Népköztársaság Elnöki Tanácsának folyó évi szeptember 28-án hozott határozata értelmében a Parlamenti Múzeum anyagának a Magyar Nemzeti Múzeum kezelésébe való átadása megtörtént.

A Parlamenti Múzeum gyűjteményének külön kezelésére nem állván rendelkezésre megfelelő helyiségek, az anyag az idézett határozat végrehajtásával megbízott vallás- és közoktatásügyi miniszter által kijelölt Magyar Nemzeti Múzeum elnöki tanácsának rendelkezése szerint több intézmény között oszlott meg.

Még pedig az átadás a Magyar Történelmi Múzeum 166/1949. számú 1. (alatt csatolt átirata értelmében az Országos Széchenyi Könyvtárnak (2.) sz. melléklet), az Országos Levéltárnak (3.) sz. melléklet) és a Történelmi Múzeum Képcsarnokának, éremtárának és történelmi osztályának egy tömegben ment végbe. (4. és 5. sz. melléklet.)

A végleges leltár szerinti átvétel a nevezett intézmények helyiségeiben fog megtörténni.

A Történelmi Osztály már elkészült első két részletes jegyzékét 6. és 7. sz. alatt csatolom, a többi ereklyetárgyról szóló elismervényt az intézet később fogja beszolgáltatni.

Leltár, illetve darabszám szerint vette át az anyagot az Országos Szépművészeti Múzeum, az Országos Természettudományi Múzeum, az Iparművészeti Főiskola, a Fővárosi Múzeum, Cegléd város Kossuth Múzeuma, a Honvéd Múzeum és az Ipari Gimnázium (8–20. sz. mellékletek). A Történelmi Múzeum hozzájárulásával az Országgyűlés és az Elnöki Tanács kezelésében maradtak a 21. sz. alatt csatolt jegyzékben feltüntetett tárgyak, tárlók és keretek, mint a Magyar Nemzeti Múzeum letétje.

A közeli napokban kerül szállításra 3 drb. márvány szobor és az ezekhez tartozó 3 drb. márványposztamens, valamint 2 drb. márvány síremlék.

Ezen egyenkint több mázsa súlyt képviselő darabok elviteléhez szükséges különleges szállítóeszközökről a Történelmi Múzeum még nem tudott gondoskodni. A Minisztertanács elnökségének számvevősége helyiségében maradt Margó Edé: Werbőczy és Dankó József: Széchenyi gipsz domborműve, ezeket a beépített darabokat csak fal bontással lehet majd eltávolítani.

Az átadással kapcsolatosan szükségesnek tartom végül annak megállapítását, hogy a végleges leltár szerinti átvételkor a Parlamenti Múzeum leltárával szemben hiány fog mutatkozni, mert a háborús károsodás következtében történt veszteség teljes és részletes számbavetele és leírása még nem történhetett meg, mivel a Múzeum betűrendes cédulakatalógusa jelentékeny részében elpusztult és csak annak helyreállítása után lehetett a felszabaduláskor több mint 16.000 leltári tételt magába foglaló állomány revízióját megkezdeni, amit erősen akadályozott, hogy a Múzeum anyagát több ízben kellett más-más helyiségbe átköltöztetni. Az előbb említett körülményt a nemzetgyűlés könyvtári és múzeumi bizottságának 1946. december hó 18-án kelt jelentése is leszögezte. (Irom. 102. sz.)

Ezek után tisztelettel kérem Elnök Urat, hogy alulírott dr. Magó János múzeumi igazgatóór, dr. Fejős Imre múzeumi ór, Istvánffy Hildegard irodaigazgató és Piros Árpád teremőr részére a szolgálat alóli felmentést megadni szíveskedjék, hogy így nevezettek a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa által kijelölt szolgálati helyüket elfoglalhassák.

Budapes9, 1949. december 16.

21 drb. melléklet

Magó János
múzeumi igazgató ór

8. MELLÉKLET¹¹⁵

A Magyar Munkásmozgalmi Intézetnek 1949. augusztus 10-én átadott tárgyak jegyzéke

1. Képes Folyóirat. Szerk. Nagy Miklós. (...) ¹¹⁶ 1887:1–2. – 1900:2; – XXIX–XXXVI. ltsz. 2531.
2. Vasárnapi Ujság, (...) 1906–1914. évf. (fűzve, részben csonka). ltsz. 4275.
3. „Hódmezővásárhelyi zendülés, A” (1894. sz. 21.) Krétarajz, Jantnyik, 24 x 29 cm, ltsz. 5047. ¹¹⁷
4. Szocialista felvonulás márc. 15-én. Krétarajz, Karikatúra, Linek, 47 x 42 cm. (Megjelent a Vasárnapi Ujság 1903. évf. 192. 1.) ltsz. 5063.
5. Népszava, 1919. 184, 186 sz. ltsz. 6385.
6. Károlyi Gyula gr. és Bethlen István karikatúra tusrajz, rajz, 30 x 22 cm ltsz. 6426
7. Baross Gábor tulajdonából. Mudrony Soma iparfejlesztési feladatok. Kefelenyomat. ltsz. 6854.
8. Lueger (?) karikatúra, Linek, színezett tusrajz, 47 x 37 cm ltsz. 7099.
9. Szociáldemokrata-párt parlamenti frakciójának ideiglenes szervezete és ügyrendje, 2°.–3 1. (Másolat) ltsz. 7114.
10. Tanácsok országos gyűlésére 2 drb. belépőjegy. ltsz. 7148.
11. Tanácsköztársaság. Munkás–Katona és Földműves Tanácsok hivatalának 3 drb. ¹¹⁸ gumi-bélyegzője. ltsz. 7175.
12. Dolehall Alfréd: A rögtönbíráskodásról. 2°–6 1. (Megjelent a Magyarországon IV. Károly király második bejövetele alkalmával.) ltsz. 7188.
13. Héjjas Ivánnak a miniszterelnökhöz intézett levele, Budapest, 1920. június 20, gépelt másolat. 2°–2 1. ltsz. 9280.
14. Országgyűlés, Az 1869/72 – aktáiból. (...) Irányi Dániel: Interpelláció a párisi népfelkelésében résztvevő külföldi honosok kiszolgáltatása ügyében. – 2°. ltsz. 9383.
15. Szarajevói mecset, fénykép, 18 x 24 cm. ltsz. 10560.
16. Ferencz Ferdinánd trónörökös és feleségének koporsója, fénykép, 18 x 24 cm ltsz. 10562.
17. Ferencz Ferdinánd temetése Bécsben, fénykép, 18 x 24 cm. ltsz. 10564.

18. Károlyi Mihály Amerikában, fénykép, 18 x 23 cm ltsz. 10601.
19. Ferencz Ferdinánd halotti maszkja, fénykép, 18 x 24 cm ltsz. 10610.
20. Ferencz Ferdinánd trónörökös családjával, fénykép, 18 x 24 cm ltsz. 10614.¹¹⁹
21. Menekültek, fénykép, 18 x 23 cm 2 drb. ltsz. 10700.
22. Milleneumi emlék Ferencz József szobrának összetört darabjai a kommunizmus idejéből, fénykép, 18 x 23 cm. 2 drb. ltsz. 10716.
23. Pogány népbiztos beszél, fénykép, 18 x 23 cm ltsz. 10717.
24. Kommunizmus: kalocsai akasztások, a Hungária bombázása. vörös katonák temetése az Országház előtt, 3 drb. fénykép, 18 x 24 cm. ltsz. 10718.
25. Frank Leó emlék és hozzátartozói, fénykép, 18 x 24 cm ltsz. 10722.
26. Ferencz Ferdinánd trónörökös temetése, 1914. fénykép, 18 x 24 cm ltsz. 10724.
27. Haubrich Budapest katonai parancsnoka a kommunizmus alatt, bátorító beszédet intéz a katonához, fénykép, 24 x 18 cm. ltsz. 10818.
28. Románok botozása a székely földön, fénykép, 24 x 18 cm. ltsz. 10821.
29. Terroristák kínzókamrája a parlament pincéjében, fénykép, 23 x 29 cm ltsz. 10824.
30. Pogány József hadügyi népbiztos, fénykép, 9 x 13 cm. ltsz. 10827.
31. Ellenforradalom alatt a vörös katonaság megszállja a főpostát, fénykép, 12 x 18 cm. ltsz. 10834.
32. Kun Béla népbiztos, fénykép, 12 x 18 cm. ltsz. 10836.
33. Terrorcsapatok megfélemlítő sétája Budapest utcáin, fénykép, 17 x 23 cm. ltsz. 10855.
34. Őszi rózsás forradalom, melyen a tisztek distinkcióit a tömeg letépi az utcán, fénykép, 17 x 23 cm. ltsz. 10856.
35. Kommunizmus vörös május 1-én Fedák Sári színművésznő toboroz, fénykép, 17 x 23 cm. ltsz. 10858.¹²⁰
36. Sarajevói merénylet előtti utolsó felvétel Ferencz Ferdinánd trónörökösről és feleségéről, fénykép, 30 x 40 cm. ltsz. 10861.
37. Szarajevói merénylők bekísérése, fénykép, 18 x 24 cm. 2 drb. fénykép, ltsz. 10882.
38. Arnstetteni kápolna, Az —., fénykép, 18 x 24 cm. ltsz. 10884.¹²¹
39. Kommunizmus idejére vonatkozó emléktárgyak, Pekár Gyula gyűjteménye: (...) 3. 15 drb. forradalmi fénykép.¹²² (...) 8. 78 drb. röpv. ...¹²³ (...) 11. Vasárnapi Ujság. 1919. 12 drb. és 6 drb. töredék. 12. Uj Idők, 1919-ből 5 drb. (...) 14/a. Népszava. 1919. évf. 211. szám.¹²⁴ (...) ltsz. 11098.

40. Magyar Tanácsköztársaság Országos Lakásbizottságának iratai; pártszervezeti helyiségek címei, 1 k., (...) ltsz. 11363.
41. Wekerle Sándor kézírata, csonka. W. S. nyilatkozata a kommunizmus alatt történt internálásáról, illetve a vele szemben tanúsított bánásmódról. 2 1. ltsz. 11552.
42. Vasárnapi Ujság, 1906. 8. sz. ltsz. 11585.
43. Bánffy Dezső br., Pulszky Ágost, Justh Gyula, Münnich Aurél és Pap Géza, karikatúra, tollrajz, Varga, 1897., 32 x 28 cm. ltsz. 11706.
44. Függetlenség és Negyvennyolcas Párt programja, Budapest. Helios ny., 2°. – 2 1., 4 pld. ltsz. 11733.¹²⁵
45. Barabás Béla ellen az Ember illetve a 8 Órai Ujságban megjelent kommunista vádra vonatkozó iratok és hírlapkiadvások. (...) 5/17 drb. hírlapkiadvágás. ltsz. 11739.¹²⁶
46. Horthy Miklós fővezér és a baloldali pártvezérek, Jegyzőkönyv –: Lovászy Márton, Nagyatádi Szabó István, Garami Ernő és Vázsonyi Vilmos 1919. nov. 5-én d. u. Sir George Clark lakásán folytatott tanácskozásáról. – 4°. – 2 1. ltsz. 12235.
47. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Üzenet Magyarország népéhez! Budapest, Világosság ny. – 4°. – röpv. ltsz. 12295.
48. Ujpesti Munkás. A Magyarországi Szocialista Párt Ujpesti Pártszervezetének hivatalos lapja. 1919. május. (ny.n.) ltsz. 12301.
49. Szocializmus vagy kapitalizmus! Rölap. 4°. – 4 1. Bpest, Pátria-ny. ltsz. 12318.
50. Szocialista diákok! Rölap, Bpest, Világosság-ny. – 8°. – 1 1. ltsz. 12320.
51. Katonák, proletártestvérek! Rölap, (h.ny.n.) 4°. – 1 1. ltsz. 12330.
52. Magyarországi szociáldemokrata-párt: Magyarország munkásai. Rölap. Bpest, Világosság-ny. – 2°. – 2 1. ltsz. 12339.
53. Szocialista diákok a szervezetének ujpesti helyicsoportja: Diákok, elvtársak! Bpest, Világosság-ny. – 4°. – 1 1. ltsz. 12340.
54. Mátyás Diák. 1919. – június 22. – 25. sz. ltsz. 12364.
55. Mezőgazdasági Kongresszus, XVI. Nemzetközi-, karikatúra. „Buza és kenyér.” Tollrajz, Gedő, 22 x 30 cm. ltsz. 12567.
56. Forradalmi kormányzótanács rendelete 1. az ország termelő képességeinek fokozására, 5 gépelt lap, 2. – 2. a termés biztosítására szükséges munkálatokhoz... 4 gépelt lap, 2°. – (...) 4. jelentése a szocialista mezőgazdasági termelőszöv.-ről, nyomtatvány, Pallas ny. – 2°. – 6 1. 5. ideiglenes utasítás a Gazdaságok” létrehozására. Nyomtatvány, (h.ny.n.) 2°. – 6 1. 6. által kiadott rölap Munkások! Polgárok!” 8°. – Egri lapkiadó, 1918. – 1 1. 2 pld. ltsz. 13987.

57. Festetich Sándor orszgy. képv. vezetése alatt álló Magyar Nemzeti Szocialista Párt állomány nyilvántartó könyve, mely 1936. július 22-én vétetett használatba, 4°. – 155 l. 1. fvk. (...) ltsz. 15000.
58. Budapesti Közlöny, 1919. március 24. – 69. szám. – Budapest, Atheneum ny. – 2°. – 2 l. ltsz. 15482.
59. Az Est 1918. – IX. évf. (...) 263. (...) sz. és X. évf. 46. sz. ltsz. 15663.
60. Népszava 1918. XLVI. évf. 253. 270. sz. – 1919. XLVII. évf. 180. 184. 185. sz. ltsz. 15668.
61. Tanácsköztársaság, A Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság Alkotmánya, kefelevonat. – Elfogadta a Szövetséges Tanácsok Országos Gyűlése 1919. június 23-án. Budapest, 1919. – Pesti kyn. – 16°. – 46 l. ltsz. 15891.
62. Programtervezet. (Szocialista kommunista párt.) „A..... Magyarországi Pártjának”.... (H.ény.n.) 2°. – 4 l. ltsz. 15893.
63. Munkás-, Katona és Földmivestanácsok tagjainak névsora, A –. (H. ény. n.), 2°. – 4 l. ltsz. 15894.
64. Szövetséges Központi Intéző Bizottság 1919. évi július hó 15-én, kedden délután 4 óraker tartandó 4. ülésének napirendje, A–. (1919.) – Pesti kny. – 16°. – ltsz. 15895.
65. Munkás-, Katona- és Földmivestanácsok országos gyűlésének ügyrendje, A–. – Budapest, 1919. – Pesti kny. – 16°. – 7 l. 7 pld. F. ¹²⁷ ltsz. 15896. ¹²⁸
66. Népszava, 1918. június 21., 146. sz., Budapest, Ny. n., 2 lap., kivágás. ltsz. 16067.
67. Bécsi Magyar újság, 1922. – 204. sz. 1 lap, kivágás, H. ny. n. ltsz. 16069.
68. Légi Híradó, terjesztik a szövetséges repülőök. 4, 16 szám. – 1944. – aug. és szept. 17-én találtattak. – 2°. – 2 l. 2 l. – Angol Amerikai repülőerők röpcédulái. ltsz. 17255.
69. Katonák! Bajtársak! (Szeged) Dugonics ny. – (1919.) 8°. – 1 l. ltsz. 17318.
70. Szövetséges Központi Intéző Bizottságnak 1919. évi június hó 25-én délelött 10 óraker tartott 2. ülésének jegyzőkönyvéből kivonat, A–. 2°. – 3 pld. ltsz. 17339.
71. Landler Jenő karikatúra, ceruzarajz Major 23 x 15 ltsz. 17441.
72. Rákosi Mátyás ceruzarajz, Tábor 30 x 22 ltsz. 17451.
73. Linder Béla ceruzarajz, Tábor 1918 30 x 22 ltsz. 17452.
74. Fényes László ceruzarajz, Tábor 30 x 22 ltsz. 17454.
75. Kéri Pál ceruzarajz, Tábor 30 x 22 ltsz. 17455.
76. Hatvany Lajos ceruzarajz, Tábor 1918 29 x 22 ltsz. 17456.

77. Bartha Albert ceruzarajz, Tábor 28 x 22 ltsz. 17457.
78. Rónai Zoltán ceruzarajz, Tábor 1918 30 x 21 ltsz. 17458.
79. Jászi Oszkár ceruzarajz, Tábor 1918 30 x 22 ltsz. 17459.
80. Vámbéry Rusztem ceruzarajz, Tábor 1918 30 x 22 ltsz. 17461.
81. Csizmadia Sándor ceruzarajz, Tábor 30 x 20 ltsz. 17462.
82. Kunfi Zsigmond ceruzarajz, Balázsfy 32 x 23 ltsz. 17463.
83. Landler Jenő ceruzarajz, Balázsfy 32 x 24 ltsz. 17464.
84. Heltai Viktor ceruzarajz, Balázsfy 30 x 21 ltsz. 17465.
85. Erdélyi Mór ceruzarajz, Balázsfy 32 x 24 ltsz. 17466.
86. Pogány József ceruzarajz, Balázsfy 32 x 25 ltsz. 17467.
87. Garbai Sándor ceruzarajz, Balázsfy 31 x 23 ltsz. 17468.
88. Vanczák János ceruzarajz, Balázsfy 32 x 23 ltsz. 17469.
89. Böhm Vilmos ceruzarajz, Balázsfy 32 x 23 ltsz. 17470.
90. Szamuely Tibor ceruzarajz, Balázsfy 32 x 25 ltsz. 17471.
91. Bokányi Dezső ceruzarajz, Balázsfy 32 x 25 ltsz. 17472.
92. „1919. május 1” Budapesten 2 drb. színezett ceruzarajz. Márer Ferenc 29 x 22 ltsz. 17506.

9. MELLÉKLET¹²⁹

Beolvasztott szobrok

1. Strobl Alajos: Tisza Kálmán. Bronz mellszobor. ltsz. 5965/b.¹³⁰
2. Ligeti Miklós: Scitovszky Béla. Bronz mellszobor, 1934. ltsz. 9760.
3. Kisfaludy Strobl Zsigmond: Lord Rothermere. Bronz mellszobor. ltsz. 11311.
4. Ligeti Miklós: Korányi Frigyes báró. Bronz mellszobor. ltsz. 11856.
5. Kisfaludy Strobl Zsigmond: Gömbös Gyula. Bronz mellszobor fekete fa talapza-
ton. ltsz. 12809.
6. Ligeti Miklós: Almásy László. Bronz mellszobor. ltsz. 14224.
7. Kiss János: Tasnádi Nagy András. Bronz fejszobor márványkockán. ltsz. 14531.
8. Kiss János: Imrédy Béla. Bronz fejszobor, márványkockán. ltsz. 14532.

9. Siklódy Lőrinc: Zsitvay Tibor. Bronz mellszobor márvány hasábon. ltsz. 14605.
10. Pándy Kiss József: Széchenyi Bertalan gróf. Bronz mellszobor kő alapzaton. ltsz. 14976.
11. Istók János: Kornis Gyula. Bronz mellszobor márvány alapzaton. ltsz. 14996.
12. Siklódy Lőrinc: Sztranyavszky Sándor. Bronz szoborportré márvány hasábon. ltsz. 15042.
13. Pándi Kiss János: Csáky István gróf. Bronz szoborportré márvány lapon. ltsz. 15232.
14. Kisfaludy Strobl Zsigmond: Bárdossy László. Bronz szoborportré márvány lapon. ltsz. 15353.
15. Kisfaludy Strobl Zsigmond: Horthy István. Bronz mellszobor. ltsz. 15508.
16. Erdey Dezső: Horthy Miklós. Bronz mellszobor márvány talapzaton. ltsz. 15572.
17. Törzsök Károly: Key, William S. Bronz mellszobor márvány talapzaton. ltsz. 15805.

JEGYZETEK

1. Itt konkrétan csak a tárgyak keletkezéstörténetére, tulajdonosaikra gondolunk. Természetesen a múzeumi elhelyezést követően a restaurálás, a publikálás követése ugyanilyen fontos, de ezzel most nem kívánunk foglalkozni.
2. E helyen szeretnénk köszönetet mondani Haider Editnek és Kovács Évának segítségükért, továbbá dr. Nagy Lászlónak és a MMM Fényképtára munkatársainak a fényképek közlési lehetőségének biztosításáért.
3. A nemzetgyűlés gazdasági bizottságának jelentése... (1922. november 21.) in: Az 1922. évi június hó 16-ára összehívott nemzetgyűlés irományai. III. kötet. Budapest, Pesti Könyvnyomda RT., 1923. 201.
4. A képviselőház Könyvtári és Múzeumi Bizottsága tagja, a Múzeumi Albizottság titkára. A múzeumot a képviselőház által választott bizottság segítségével a mindenkorai képviselőházi elnök irányította, akinek személye – politikai felfogása, érdeklődése, sokszor személyes kapcsolatai – így nagy befolyással volt a múzeum fejlődésére. A bizottság és az elnökök tevékenységével – igaz főként könyvtári vonatkozásban – a legrészletesebben Jónás Károly: A képviselőház könyvtárának története (1918–1939) c. bölcsészdoktori disszertációja foglalkozik, amely az Országgyűlési Könyvtárban kéziratban hozzáférhető.
5. Az 1927. évi január 25-ére hirdetett országgyűlés képviselőházának naplója, 17. kötet. Budapest, Atheneum, 1929. 68.

6. Budapest leglátogatottabb múzeumai 1935-ben:
1. 99.568 fő Orsz. M. Szépművészeti M. (MNM) (1894)
 2. 97.212 fő M. kir. Közlekedési M. (1899)
 3. 91.545 fő M. kir. Mezőgazdasági M. (1896)
 4. 80.860 fő Orsz. Természettudományi M. (MNM) (1802)
 5. 79.418 fő M. Történeti M. (MNM) (1808)
 6. 29.874 fő Aquincumi M. (1888)
 7. 27.716 fő M. kir. Társadalomegészségügyi Int. és M. (1901)
 8. 25.687 fő Székesfőváros Történeti M. (1900)
 9. 24.581 fő Országgyűlési M. (1923)
- in: Magyar Statisztikai Évkönyv. Új folyam. XLIII. 1935. Szerk. és kiadja a Magyar kir. Központi Statisztikai Hivatal. Budapest, Atheneum, 1936. ()-ben a hi-
vatkozott műben megadott alapítási évszámok.
7. Közvetlenül Klebelsberg Kunó gróf és Apponyi Albert gróf halála után megkeres-
ték az özvegyeket, akik számos értékes tárgyat, fényképet ajándékoztak a mú-
zeumnak.
 8. A fényképek gyűjtésével Fejős Imre, későbbi neves fényképészet történészünk
foglalkozott.
 9. Ilyen, az egykori látogatókban máig mély nyomot hagyó szimbólum volt – mint
ezt elbeszéléseik tükrözik – az ún. Trianon szobát körbefogó hatalmas rablánc.
 10. A kiállítások – mai szóval élve – látványtervének készítője, grafikai kivitelezője
Istvánffy Hildegard (1902–1971) szobrász, festő volt, aki ezidőben sikeresen sze-
repelt olajképeivel különböző kiállításokon. Szinte expresszionistának nevezhető
kiállítási installációi éles ellentétben álltak a Parlament neogótikus épületével, s a
hagyományos múzeumi gyakorlattal. Korabeli párhuzamát a modern magyar épí-
tészeti ipari és kereskedelmi installációinál kereshetjük. (Erre vonatkozóan ld.
Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967. Budapest, 1969. c. könyvét.)
A múzeum munkatársai és – elsősorban – igazgatója, Hollós Bálint (1890–1938)
újra törekvő felfogásának köszönhetően valósulhattak meg Istvánffy Hildegard e
modern installációs elgondolásai, melyek mint fentebb láttuk, igen hatásosak,
hosszú időre emléket hagyóak voltak.
 11. Igen sikeres más időszaki kiállítások:
 - A magyar politikai karikatúra 100 éves története, 1935
 - Kossuth, 1936–1938
 - A magyar alkotmány története, 1936–1938
 - Rákóczi emlékkiállítás, 1937
 - A választójog története, 1938
 - Országgyűlések a XVIII. század fordulóján, 1940
 - Széchenyi az országgyűlésen, 1941
- A kiállítások minden alkalommal valamilyen aktuális eseményhez kapcsolódtak.
Pl. Interparlamentáris Unió budapesti ülése, Rákóczi szobor felavatása stb.

12. „Egy külön szoba mutatja be a trianoni béke revíziójáért folyó küzdelmünket. A szobát egy óriási méretű plasztikus rabbilincs fogja körül, amelyet az igazság pallosa vág ketté. E szoba térképekkel és grafikonokkal, köztük a Pesti Hírlap által öt nyelven kiadott felvilágosító művekkel (Igazságot Magyarországnak! Háború vagy béke? Európa válaszüton stb.) kifogástalanul fel van szerelve, ami külföldi látogatók felvilágosítását rendkívül megkönnyíti. Minden idegent először ide kellene vezetni!” – mutatta be a szobát a Pesti Hírlap 1935. október 19-i száma.
13. Pl. Ujság 1935. október 20.
14. A kiállítás részletesebb elemzése, csakúgy mint a múzeum történetének részletes feltárása, a MOL-ban őrzött iratanyag és a sajtó alapján további kutatást igényel, amellyel a korszak múzeumpolitikájának egy érdekes és jellemző részéről kapnánk pontosabb képet. E dolgozat keretében a részletes vizsgálatra nincs mód, csupán jelezni kívánjuk a még teljesen feltáratlan területet.
15. Az Országgyűlési Múzeum iratai között található feljegyzések alapján állítottuk össze az alábbi látogatói statisztikát:
- 1934: 14.202 fő
 1935: 24.581 fő
 1936: 27.110 fő
 1937: 32.460 fő
 1938: 25.806 fő
 1939: 22.934 fő
 1940: 18.129 fő
 1941: 19.863 fő
 1942: 9.828 fő
16. 1943. február elejétől kezdődően, több részletben, a parlament óvóhelyeire szállították a mütárgyakat. ld. MOL P. 1425/4. cs. Jegyzékek .
 1944. december elején „Tasnádi Nagy András, a képviselőház akkori elnöke utasítására Rácز Jenő, a Felsőház akkori elnöke a Múzeum alábbi értékeit Sopronba szállította, mégpedig:
- Apponyi Albert gr. részére Jászberény városa által ajándékozott „Arany-mandátum” képviselőségének 50-ik évfordulójára. Könyvalakban összefoglalt 3 drb. 20 x 15 cm. nagyságú aranylap, súlya 807 gramm. Leltári száma 8177.
 - Kossuth Lajos tulajdonából 2 drb. kézelő- és 4 drb. mellgomb. Arany alapon fekete email, igazgyönggyel kirakva. Leltári száma 14.533.
 - Teleki Mihály és Veér Judit násztányérjai, 2 drb. Aranyozott ezüst, erdélyi ötvösmunka 1610-ből. Leltári száma 7694.
 - I. Ferenc József koronázási emlékérmé, arany. Leltári száma 7112.” A tárgyak ezután nyugatra kerültek, majd 1947-ben visszakapta őket a múzeum. ld. MOL P. 1425/4. cs. A Nemzetgyűlés könyvtári és múzeumi bizottságának jelentése, 1945. és 1947. évi iratok Ld. 1. melléklet!
17. Az 1949. évi gyarapodásban – többek között – a Nemzeti Parasztpárt 2 db, a Magyar Dolgozók Pártja 15 db választási plakátja, továbbá az MDP 146 különféle

röplapja szerepel. Az Országgyűlés könyvtári és múzeumi bizottságának jelentése, 1949. MOL P. 1425/5. cs. Bizottsági jelentések.

18. Ld. 1848–1849 Centenáris Kjállítás. Katalógus. (h.é.n.)
19. Ld. a 2. melléklet!
20. MOL P. 1425/4. cs. 1949. évi iratok. Másolat a MNM Tanácsának 1949. október 18-i leveléről. A MNM Történelmi Múzeuma két tárgyjegyzéket készített el, amelyekben az átszállított tárgyaknak csak töredéke szerepel. Májig sem készült tételes ki-mutatás a teljes átvett anyagról – többek között a többzetes grafikai gyűjtemény-ről sem, amelyet a Történelmi Képcsarnokban helyeztek el és leltároztak –, bár a tárgyak nagy többségének nyilvántartásában jelölt, hogy az Országgyűlési Mú-zeumból került a MNM-ba. Ld. 3. és 4. melléklet!
21. Mint erre a 7. mellékletben közölt „Jelentés” utal, ld. ott!
22. Leltárt nem találtunk az iratok között, csupán egy elismervényt (67/1950. T. Képcs. számmal), mely szerint „Wekerle, Andrassy és Gullner szobrát” adták át. MOL P. 1425/4. cs. „P.M. átadása”.
23. Több elismervény ellenében az alábbi tárgyak kerültek a Természettudományi Múzeumba. A tárgyleírás szó szerinti. MOL P. 1425/4. cs.
„– 1 db olajfestmény (Kossuth Lajos turini szobája Parlagi Vilma után) állvánnyal 90 l. sz. A hátlapján Kossuth szoba fényképe.
– 1 db kézi lupe (foglalattal) 156 l. sz.
– 1 db nagyítólencse 168 l. sz.
– 1 db Kossuth kézi növénygyűjtője 161 l. sz.
– Kossuth 2 db iratszekerénye 10.024 l. sz.
– Kossuth Lajos kagylógyűjteménye”
24. Ld. 5. melléklet!
25. A leltárt nem találtuk az iratok között.
26. Ld. a 6. melléklet!
27. Az Iparművészeti Főiskola tárlókat és más berendezési tárgyakat vett át. MOL P. 1425/4. cs. „P.M. átadása”. Az Ipari Gimnázium külön átvételi elismervényét nem találtuk az iratok között.
28. 1949. november 3-án „... 44 drb. olajfestményt. (25 drb. elnöki kép, 12 drb. ház-nagy kép, Vastagh: Széchenyi, Vastagh: Deák, Benczur: I. Ferenc József, Basch: IV. Károly, László F. Horthy és 2 drb. várkép.” 1949. november 11-én: „Benczur Gyula: Tisza István, Palló Ede: Szilágyi Dezső, Palló Ede: Darányi Kálmán. Házna-gyi galéria: Hajnik Pál.” MOL P. 1425/4. cs. „P.M. átadása”
29. Ld. 7. melléklet!

30. „Az Országgyűlés elnökének 2608/1949. számú engedélye alapján a Múzeum átadta a Magyar Munkásmozgalmi Intézetnek az Intézet megbízottja által kiválogatott a magyar munkásmozgalm történetére vonatkozó fénykép-, irat-, nyomtatvány-, hírlap, stb. emlékeit és ezeket leltárából leírta.” in: Az országgyűlés könyvtári és múzeumi bizottságának jelentése, 1949. MOL P. 1425/5. cs. Bizottsági jelentések. Ld. 8. melléklet!
31. „A Műszaki Hivatal előterjesztésére az Országgyűlés elnökének engedélyével a Múzeum átadott a Műszaki Hivatalnak és leírt leltárából 22 drb. a múlt rendszer kárhuzatos politikájában szerepelt egyéneket ábrázoló bronz szobrot, amelyek anyaga az Országháza főkapuját díszítő elpusztult oroszlánszobor újraöntéséhez használtatott fel. (3961/1949. sz.)” in: Az országgyűlés könyvtári és múzeumi bizottságának jelentése, 1949. MOL P. 1425/5. cs. Bizottsági jelentések. Ld. 9. melléklet!
32. „II. Rákóczi Ferenc hamvainak hazaszállítása 1906.
Az országgyűlés megnyitása, 1927 és 1939.
Kormányzóhelyettes választás 1942.
I. Ferenc József temetése, 1916.
IV. Károly koronázása 1916.
Mussolini milánói beszéde,
Wolff Károly beszéde,
Az Interparlamentáris Unio XX. konferenciája.” c. filmeket kapta meg a filmgyár, 1950. szeptember 29-én. Egy film (1912. V. 23-i budapesti tüntetésen készült), amelyet a Munkásmozgalmi Intézetnek adtak kölcsön, nem került ekkor filmgyárhoz. MOL P. 1425/4. cs. „P.M. átadása”.
33. MNM Történeti Tár 1949. évi jelentés és 1949. évi iratok. Ez természetesen csupán a műtárgyak „fizikai” elhelyezését jelentette.
34. Rózsa György: Százéves a Történelmi Képcsarnok. FolHist 12, 1984. 176.
35. MOL P. 1425/1–8. cs. Az 1–4. csomóban található az eredeti levelezések, amelyek a tárgyak tulajdonosaira, eladóira vonatkozóan tartalmazznak gazdag anyagot. Továbbá a K. 774–780, 1143–1144. jelzetű iratok. Utóbbiak a cikk leadása után jutottak tudomásunkra, így itt még nem használtuk fel. A két jelzet iratai többségükben egyezők: az egyikben a múzeum saját irattára, a másikban az elnöki hivatalnak átadott iratok találhatóak. Összevetésük a későbbiekben szükséges.
36. Az itt közölt, 1945-ben készült jegyzék mellett az 1948. április 6-án készített kimutatásban, a felsoroltakon kívül, további 12 műtárgyat jelentettek, mint veszteséget:
- „– Csengery/Horthy bevonulása Szatmárnémetibe, tempera, 52 x 62 cm, elveszett.
 - Schmolla: Kossuth Lajos arcképe, olajfestmény, vászon, 68 x 55 cm, elveszett.
 - Ismeretlen festő XIX. század, Deák Ferenc arcképe, olajfestmény, vászon, 54 x 40 cm, elveszett.

- László Fülöp után Diósy: Rákosi Jenő arcképe, olajfestmény, papírlemez, 80 x 68 cm, megsemmisült.
- Mányoki után Ismeretlen festő XIX. század, II. Rákóczi Ferenc arcképe, olajfestmény, vászon, 74 x 62 cm, megsemmisült.
- Goró: Szilágyi Dezső ravatala, ceruzarajz, 40 x 34 cm, elveszett.
- Görössy: Megadjuk! Vízfestmény, 42 x 62 cm, elveszett.
- Háry: Rudolf trónörökös Budapesten, tollrajz, 44 x 30 cm, elveszett.
- Kimnach: Klapka György temetése, tollrajz, 30 x 28 cm, elveszett.
- Kollartz: A koronázási jelvények átvétele, ceruzarajz, 22 x 33 cm, elveszett.
- Steindl: Kettő darab terve az Országháza építéséhez, vízfestmények, 86 x 36 cm, és 48 x 37 cm., elveszett.
- Ismeretlen művész, Deák Ferenc mauzoleumának pályaterve, 2 darab vízfestmény, 102 x 77 cm, és 94 x 70 cm, elvesztek.”

Ugyanakkor Dollfuss kancellár szobrát és a „Revízió” c. herendi szobrot ez a ki-mutatás nem tüntette fel. Nem említette a Deák lakásához tartozó erdélyi szőnye-
gen kívül a többi „elveszett ereklyetárgy”-at sem. E műtárgyak tényleges sorsá-
nak kiderítése további kutatást igényel. MOL P. 1425/4. cs. „Károsodás” A közlés
szó szerinti.

37. A szobor fényképét ld. a Magyar Művészet IX, 1933/7. 199.
38. A szobor fényképét ld. Magyar Művészet IX, 1933/7. 197.
39. Dr. Jánossy Dénesnek, a MOL igazgatójának írott, 1945. dec. 6-án kelt levelében
dr. Fejős Imre így részletezte ezt a tételt: „A levéltári anyagból a Lovassy iratok
szenvetdék a legnagyobb károsodást. Nevezetesen elveszett Lapsánszky János
kémjelentéseiből 18 drb. irat, továbbá ugyancsak Lapsánszky János vallomásának
eredeti je, a többi aránylag számszerűleg nagy veszteség történelmileg kisebb ér-
tékű iratokból adódik.” MOL P. 1425/4. cs. „Károsodás”. A MNM Adattárában
található leltárkönyv tételesen és részletesen felsorolja az egyes iratokat.
40. Ezután a kézikönyvtárt ért károsodás felsorolása következik, amelyet nem köz-
lünk.
Az itt közölt jegyzéktől részben eltérő adatokat tartalmaz az 1945. évi bizottsági
jelentés, mely szerint a fentebb idézettekén kívül „a metszetgyűjteményből mint-
egy 60–70 db, a plakátgyűjteménynek pedig 75 %-a elveszett.” MOL P. 1425/4.
cs. „Károsodás”.
41. MOL P. 1425/4. cs. 1949. évi iratok. Szó szerinti közlés.
42. MOL P. 1425/4. cs. 1949. évi iratok. Betűhiv. közlés.
43. MNM Ujkori Osztály (továbbiakban: MNM UO) 61.2086.
44. MNM Középkori Osztály 60.184.C.
45. MNM UO 61.2096. és 61.2097.
46. MNM UO 61.2094. 1–2. és 61.2095. 1–4.

47. MNM UO 61.2098.
48. MNM UO 61.2091.
49. MNM UO 61.2092.
50. MNM UO 61.2090.
51. MNM UO 61.2089.
52. MNM UO 61.2088. Az órát 1933 nyarán az Országgyűlési Múzeumból ismeretlen tettes ellopta, a nyomozás eredménytelen maradt.
53. MNM UO 61.2087.
54. MOL P. 1425/4. cs. 1949. évi iratok. Betűhív közlés.
55. MNM UO Vegyesgyűjtemény (1974-től V leltárkönyvi jelzéssel) 1974. 38.
56. MNM UO V 1974.44.
57. MNM UO V 1974.39.
58. MNM UO V 1974.40.
59. MNM UO V 1974.41.
60. MNM UO V 1974.37.
61. MNM UO V ltsz. nélkül
62. MNM UO V 1974.43.
63. MNM UO V 1974.47. „Wien. 1906.” utólag, kézzel beszúrva.
64. MNM UO V ltsz. nélkül
65. MNM UO V ltsz. nélkül.
66. MNM UO V 1974.53.
67. MNM UO V 1974.52.
68. MNM UO V ltsz. nélkül
69. MNM UO V 1974.45.
70. MNM UO V 1974.46.
71. MNM UO V 1974.48. 1–2.
72. MNM UO V nem azonosítható
73. MNM UO V nem azonosítható
74. MNM UO V 1974.50. 1–2.

75. MNM UO 1974.54.
76. MNM UO 1961.1806.
77. MNM UO V 1974.51.
78. MNM UO V 1974.49.
79. MNM UO V 1974.30.
80. MNM UO V 1974.33.
81. MNM UO V 1974.35.
82. MNM UO V 1974.34.
83. MNM UO 1968.8.
84. MNM UO V 1974.31. 1–2.
85. MNM UO 62.77.
86. MNM UO V 1976.28. 1–19.
87. MNM UO V 1974.42.
88. MNM UO 61.1367.
89. MNM UO 69.10.
90. MNM UO nem azonosítható
91. MNM UO 62.1370.
92. MNM UO nem azonosítható
93. MNM UO L 52.667.
94. MNM UO L 52.668.
95. MNM UO L 52.669.
96. MNM UO L 52.666.
97. MNM UO L 52.662. •
98. MNM UO nem azonosítható
99. MNM UO L 52.663.
100. MNM UO nem azonosítható
101. MNM UO 52.671. 1–3.
102. MNM UO 1961.1384.
103. MNM UO L 52.670.

104. MNM UO L 52.664
105. MNM UO nem azonosítható
106. MNM UO 1962.78.
107. MNM UO ltsz. nélkül
108. MNM UO L 52.665.
109. MNM UO V 1974.36.
110. MNM UO L 52.641.
111. MNM UO L 52.672.
112. MOL P. 1425/4. cs. 1949. évi iratok. Betűhív közlés.
113. MOL P. 1425/4. cs. 1949. évi iratok. Betűhív közlés.
114. A szövegben említett jegyzékeket mellékletként nem csatolták a meglévő iratanyaghoz. Egyrészüket külön megtaláltuk, a múzeumi vonatkozásukat az egyes átvevő intézményeknél közöltük. A felsorolt 3 márványszobor: Wekerle, IV. Károly és Vass József szobra, a síremlékek egyike Hajnik Károlyé, a másik ismeretlen. (ld. MOL P 1425/4. cs. egyéb iratai között.) MOL P 1425/4. cs.1949. évi iratok. Betűhív. közlés.
115. E jegyzéket Fejős Imrének a múzeum leltárkönyvébe tett kéziratos bejegyzései alapján állítottuk össze. A tárgyleírás betűhív közlés.
116. A továbbiakban (...) -al jelöljük, azon, általunk a tárgyleírásokból kihagyott részeket, amelyek során darabokra vonatkoznak, amik ugyan egy leltári számon szerepeltek az átadatottakkal, de Fejős Imre bejegyzése szerint nem vitettek el.
117. Az eredeti beírást: „Parasztzavargás az Alföldön” áthúzták és fölé írták a fenti meghatározást.
118. Az eredeti beírást: „Országgyűlés hivatalának 3 drb: bélyegzője a Tanácsköztársaság idejéből.” Kihúzták és fölé írták a fenti meghatározást.
119. A 10560, 10562, 10564, 10601, 10610, 10614 ltsz. fényképeket 1934-ben vásárolta a Múzeum Halmitól, darabonként 2 pengőért.
120. A 10700, 10716, 10717, 10718, 10722, 10724, 10818, 10821, 10824, 10827, 10834, 10836, 10855, 10856, 10858 ltsz. fényképeket 1935-ben vásárolta a múzeum Harsányitól, darabonként 2–4 pengőért.
121. A 10861, 10882, 10884 ltsz. fényképeket 1935-ben vásárolta a múzeum Halmitól, darabonként 2 pengőért.
122. 15-ből 1 darabot adtak át.
123. 78-ből adtak át 7 darabot.

124. Az eredeti gépelt listába kézzel, utólag írták be.
125. Egy példányt adtak át.
126. Az iratok közül semmi, a 17 db hírlap kivágás közül egy adatott át.
127. 7 pld. F." kézi bejegyzés.
128. Egy példány adatott át.
129. E jegyzéket Fejős Imrének a múzeum leltárkönyvébe tett bejegyzései alapján állítottuk össze. A tárgyleírás betűhív közlés. A hiányzó öt szobor azonosítása a rendelkezésünkre álló adatokból nem lehetséges.
130. A szobor fényképét ld. Magyar Művészet IX, 1933/7. 196.

Das Parlamentsmuseum von Ungarn (1923–1949)

Nach dem ersten Weltkrieg beschloss das ungarische Parlament, die Andenken ungarischer Landtage, Gegenstände, Dokumente hervorragender Politiker in einem Museum zusammenzusammeln. Nach diesem Beschluss begann man 1923 das Parlamentsmuseum zu organisieren, welches 1929 dem Publikum Tür und Tor öffnete, und zwar in Budapest, im neugotischen Parlamentsgebäude am linken Ufer der Donau. Man hielt die Pflege der Idee des Parlamentarismus, die Vorstellung der wahren und vermeinten demokratischen Züge der ungarischen Gesetzgebung im Interesse einer aktuellpolitischen Zielsetzung – der Bekräftigung der Revision des Friedensvertrages von Trianon – für erforderlich. Diese war die einzige öffentliche Sammlung, die mit diesem Zweck ins Leben gerufen wurde. Das Museum wurde – mit Hilfe einer vom Parlament gewählten Kommission – vom jeweiligen Präsidenten des Abgeordnetenhauses geleitet. Für die Facharbeiten waren ein leitender Direktor und zwei Museologen beschäftigt, es bestand die Möglichkeit, äussere Mitarbeiter – z.B. Ausstellungsveranstalter – anzustellen. Dank ihrer anspruchsvollen, in jeder Hinsicht das Neue anstrebenden Tätigkeit wurde die Sammlung 1935 eines der dichtbesuchtesten Museen von Budapest. Sie waren die Ersten, die eine systematische Sammlung von Fotografien – welche zu dieser Zeit in Ungarn noch keinen musealen Wert hatten – erzielten, weiterhin Gegenstände aus der neuesten Zeit (also ihrer eigener Zeit) sammelten; die modernen Gedenkquellen (Film, Tonmaterial), die sich durch die Entwicklung der Technik ergaben, nicht ausser Acht lassend. Auch in der Ausführungstechnik ihrer Ausstellungen suchten sie neue Wege im Vergleich zu den damaligen ungarischen Traditionen. Ein grosser Teil der Museumsbesucher war von den geistreichen, besonders dekorativen, aber zugleich entsprechend durchdachten Symbolen, mit denen die geschichtlichen Objekte ihrer Ausstellung umgeben wurden, entzückt. Diese Art der Ausstellungsveranstaltung setzte

sich in erster Linie in ihren Sonderausstellungen durch, wo auch im Rahmen von planmässig abgehaltenen Vorlesungen Filme und Tonmaterialien vorgezeigt wurden, welche die Gesamtwirkung bereicherten. Besonders beachtenswert ist die Tatsache – wie es die erhalten gebliebenen Dokumente zeigen –, dass die innerhalb der alt-ehrwürdigen Mauern des Parlaments veranstalteten Ausstellungen, welche man fast expressionistisch nennen könnte, viele Möglichkeiten zur Deutung des ausgestellten Materials gaben und blieben nicht in dem von den Begründern bestimmten politischen Rahmen. Zur Zeit des zweiten Weltkrieges, 1942 wurde das Museum zugeschlossen, nach dem Krieg wurde es wegen der veränderten internationalen Situation und innenpolitischen Verhältnissen nicht wiedereröffnet. Der Beschluss des Präsidialrates der Ungarischen Volksrepublik vom 28 September 1949 betreute das Ungarische Nationalmuseum mit der Verwahrung von 20 000 Gegenständen des Parlamentsmuseums. Da das Material aus dem Parlamentsgebäude sehr dringend abgefördert werden musste und das Nationalmuseum schon zu dieser Zeit an Raummangel litt, verteilte man das Material in drei Institutionen. Bei der Übernahme stellte man nur von einem Teil der Gegenstände Listen zusammen, deshalb versank die Herkunft des wertvollen Materials zum Teil in Vergessenheit.

Die Studie stellt die kurze Geschichte des Parlamentsmuseums mit besonderer Hinsicht auf die Umstände der Verteilung dar. In der Anlage wurden der Beschluss des Präsidialrates, der Bericht über die Durchführung, die Liste der im Krieg zunichte gewordenen Objekte, die Übernahmelisten verschiedener Museen und bei den im Nationalmuseum unterbrachten, laut einer Liste übernommenen Gegenständen die heutigen Inventarnummern angegeben.

1. Az első független magyar minisztertanács karosszékei az Országgyűlési Múzeum 1929-ben megnyitott állandó kiállításán. (Ltsz. MMM 3872/1957.fk.)

2. Enterieur Kossuth Lajos turini lakásának bútorából. Előtérben Parlaghy Vilma Kossuth lakását ábrázoló festménye. (Ltsz. MMM 3054/1957. fk.)

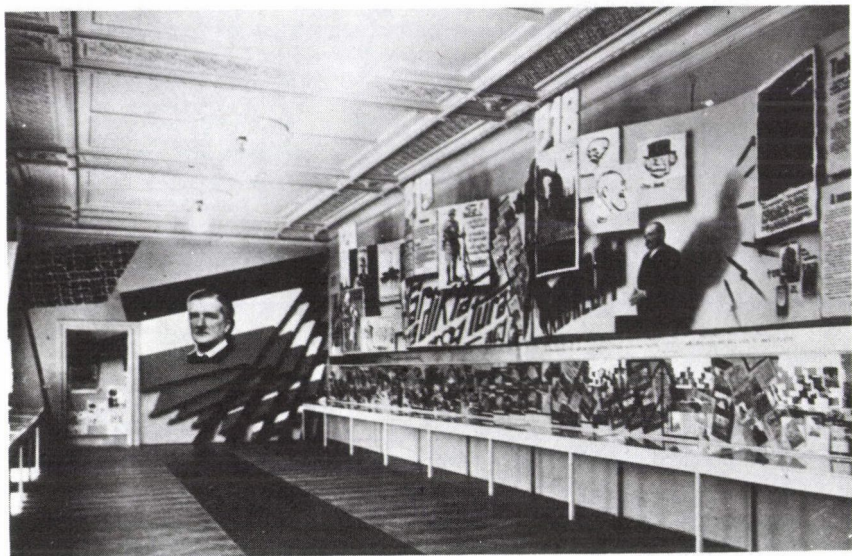
3. Deák Ferenc utolsó lakásának rekonstrukciója. (Ltsz. MMM 3883/1957. fk.)

4. Részlet az ún. „Deák-szobá”-ból. (Ltsz. MMM 3885/1957. fk.)

5. Az Országgyűlési Múzeum bejárata a „Húsz év politikai története” című időszaki kiállítás idején. (Ltsz. MMM 69.660.)

6. Részlet a „Húsz év politikai története”
című kiállításból.
(Ltsz. MMM 3899/1957. fk.)

7. A „Revíziós szoba” részlete
a „Húsz év politikai története” című
kiállításból.